

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding
Georganiseerde Criminaliteit

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2728693

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 18 oktober 2019
Onderwerp Contouren breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit

Criminele netwerken organiseren zich internationaal, nestelen zich in wijken en buurten en ondermijnen onze legale economie met hun criminele geld. Onze rechtsstaat staat onder druk: excessief geweld bedreigt de dragers van onze democratische instituties (lokale bestuurders, zittende en staande magistratuur, journalisten, agenten, advocaten). Met de recente moord op de advocaat Derk Wiersum is wederom een grens overschreden.

Het huidige kabinet heeft de aanpak van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit geïntensiveerd. Er is een stevige impuls gegeven met de 100 miljoen incidenteel geld en de structurele investering in de integrale aanpak in combinatie met de zogenoemde ondermijningswetgeving die bestaat uit meerdere voorstellen.

Het is nu van belang om hierop door te pakken met een breed offensief en de georganiseerde ondermijnende criminaliteit verder terug te dringen. Op landelijk niveau wordt ingezet op een combinatie van repressieve en preventieve maatregelen; *oprollen, afpakken en voorkomen*. We vergroten de slagkracht in de aanpak van de georganiseerde drugscriminaliteit als we investeren in een integraal landelijk team dat de aanpak van de georganiseerde drugscriminaliteit verder gaat versterken; multidisciplinair, lokaal en regionaal verbonden maar internationaal georiënteerd. We gaan investeren in intelligence, opsporing, vervolging, samenwerking en informatie-uitwisseling om nog beter zicht te krijgen op criminele financiële en logistieke stromen. We zullen investeren in bewaken en beveiligen om te waarborgen dat de mensen die onze rechtsstaat dienen hun beroep kunnen blijven uitoefenen. We werken als departementen en met lokale partijen om onze economie en wijken weerbaar te maken en kwetsbare jongeren te behoeden voor het criminele pad. Tevens zetten we in een ambitieuze beleidsagenda diverse maatregelen uiteen, die bijdragen aan een verdere versterking en een toekomstbestendige aanpak.

Verdere versterking is noodzakelijk; we moeten opkomen voor onze rechtsstaat en de integriteit van onze infrastructuur. Nederland heeft een uitstekend ondernemersklimaat, zowel de financiële (zoals de bankensector) als de logistieke infrastructuur (havens, vliegvelden) is efficiënt en ingericht op een vrije, open samenleving. Dat heeft veel voordelen. De keerzijde hiervan is dat Nederland hiermee ook een aantrekkelijke gelegenheidsstructuur biedt voor de georganiseerde misdaad. Misbruik leidt tot economische schade en tast het goede en integere handelsklimaat aan. Om die reden zullen ook private bedrijven en branches actief bij de aanpak worden betrokken.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding
Georganiseerde Criminaliteit

Datum
18 oktober 2019

Ons kenmerk
2728693

In de bijlage bij deze brief, die tevens de uitvoering omvat van de 5.1.2e en Dijkhoff van 19 september jl., schets ik de eerste contouren van het brede offensief dat het kabinet beoogt uit te voeren tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In het voorjaar kom ik met een uitgewerkt plan en de bijbehorende dekking. Tot het uitgewerkte plan er is zullen er geen onomkeerbare stappen gezet worden. De stappen die we nu al gaan zetten, zullen aan de orde komen in de besprekingen van het kabinet over de Najaarsnota. Tevens voldoe ik hiermee aan het verzoek van uw Kamer om een brief over de uitvoering van de motie van de leden Voordewind en 5.1 | 5.1.2e van 11 september jl. over het tegengaan van normalisering van drugs.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directie Financieel- Economische Zaken

Control op Beleid en
Uitvoering

Turfmarkt 147
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk 23

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 4 november 2019
Onderwerp Contouren breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende
criminaliteit, najaarsnota

Op 18 oktober jl. heeft uw Kamer de brief Contouren Offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit ontvangen (TK 2019-2020, 29911 nr. 254). Hierin heb ik de contouren geschetst om de georganiseerde ondermijnende criminaliteit verder terug te dringen. In de brief rondom het breed offensief heb ik tevens aangegeven dat we de stappen die we nu al gaan zetten, aan de orde komen in de besprekingen van het kabinet over de Najaarsnota.

Het kabinet heeft besloten om bij najaarsnota € 110 mln. beschikbaar te stellen ten behoeve een voortvarende start van de uitwerking van het contourenplan, zodat in ieder geval het eerste deel van de versterking van de aanpak van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit tot en met begin 2021 kan worden gerealiseerd. Met alle betrokken partijen zal ik op korte termijn in overleg treden over de inzet van deze middelen.

Zoals ik in mijn brief van 18 oktober heb aangegeven wordt ingezet op een combinatie van repressieve en preventieve maatregelen.

Het gaat om oprollen, afpakken en voorkomen.

Het contourenplan, waarvan ik hier onder de hoofdpunten nog eens weergeef, zal door mij de komende tijd nader worden uitgewerkt.

1. De oprichting van een landelijk, multidisciplinair interventieteam;

Er wordt gewerkt aan de inrichting van een Multidisciplinair Interventie Team (MIT) bij de landelijke eenheid van de politie¹, dat kan schakelen op verschillende niveaus: lokaal, regionaal, landelijk, verder binnen ons Koninkrijk en internationaal. Het MIT richt zich op het verstoren van de bedrijfsprocessen van criminele kopstukken en hun netwerken, waaronder financiële en digitale facilitators, en pakt deze ook op.

2. Het intensiveren van bewaken en beveiligen;

Er wordt geïnvesteerd in de versterking van bewaken en beveiligen. Een stevige aanpak van nietsontziende criminelen roept weerstand op. Voor de weerbaarheid van kwetsbare beroepsgroepen moet daarom structureel aandacht zijn en beveiligingsmaatregelen van overheidswege moeten (tijdig) inzetbaar zijn.

¹ Omvat tevens de uitvoering van de 5.1.2a en Dijkhoff van 19 september jl.

3. Het tegengaan van de normalisering van drugsgebruik;

Om ondermijning en normalisatie tegen te gaan moeten preventie en handhaving elkaar versterken. Zo bezie ik samen met de staatssecretaris van VWS welke extra inzet nodig is, bijvoorbeeld om gemeenten te ondersteunen, maar ook voor intensieve publiekscampagnes.

4. Het starten van een programma preventie;

In de preventieve aanpak wordt gebiedsgericht gewerkt langs de sporen onderwijs, werken, wonen en veiligheid, zoals afgelopen jaren ook in Rotterdam-Zuid is gebeurd. De betrokken departementen en lokale partijen gaan samen werken om onze economie en wijken weerbaarder te maken en kwetsbare jongeren te behoeden voor het criminele pad.

Tenslotte staan in een ambitieuze beleidsagenda diverse maatregelen die bijdragen aan een verdere versterking en een toekomstbestendige aanpak zoals de aanpak van illegale wapens, de uitwisseling van informatie, internationale samenwerking etc.

Deze maatregelen komen bovenop de stevige impuls die gegeven is met de 100 miljoen incidenteel geld voor de aanpak van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit en de 291 miljoen structureel bij de politie waaronder rechercheurs voor de aanpak van zware criminaliteit en ondermijning.

In het voorjaar zal het kabinet, op basis van een uitgewerkt plan, besluiten over de verdere structurele dekking voor een breed offensief tegen georganiseerde criminaliteit.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Control op Beleid en
Uitvoering

Datum
4 november 2019

Ons kenmerk
23

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2894657

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 24 april 2020
Onderwerp Structurele financiering van het brede offensief tegen georganiseerde
ondermijnende criminaliteit

Inleiding

De georganiseerde misdaad is van alle tijden, maar haar karakter is veranderd. Met extreem grof en steeds roekelozer geweld wordt gepoogd opgebouwde machtsposities en gewaande onaantastbaarheid binnen de omvangrijke illegale economie te beschermen. Veel vaker dan voorheen worden onschuldige Nederlanders daar het slachtoffer van. Dit is ondermijning in de meest gevaarlijke en weerzinwekkende vorm. De rechtsstaat komt daarmee onder druk te staan.

In oktober 2019 informeerde ik uw Kamer daarom over de versterking van de aanpak van ondermijning, kort daarna gevolgd door het bericht dat het kabinet eenmalig 110 miljoen euro ter beschikking heeft gesteld (Kamerstukken 29 911, nrs. 254 en 256). Middels deze brief informeer ik u over de structurele financiering van de aanpak, die we het brede offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit noemen. De komende periode gebruik ik voor het maken van afspraken met alle betrokken partners voor de nadere invulling van de nu bekende bedragen. Vóór de zomer informeer ik u over de volledige uitwerking van dit brede offensief.

150 miljoen euro structureel

Vanwege de grote financiële en economische implicaties van de coronacrisis is het op dit moment alleen mogelijk beperkt additionele middelen in te zetten ten behoeve van ondermijning. Desalniettemin ben ik verheugd dat ik nu namens het kabinet kan berichten dat de versterking uit het najaar van 2019 structureel opvolging krijgt: vanaf 2022 stellen we 150 miljoen euro per jaar extra beschikbaar voor de intensivering van de aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Van dit bedrag komt 87 miljoen euro beschikbaar via de Voorjaarsnota. De resterende middelen, 63 miljoen euro, heb ik door middel van herschikking van de begroting van Justitie en Veiligheid weten te realiseren. In het kader van de oploop zal het beschikbare bedrag in 2021 141 miljoen euro bedragen.

Met alle partners zet ik dit geld primair structureel in op twee onderdelen: het toekomstbestendig maken van het stelsel Bewaken en Beveiligen en de inrichting en werkzaamheden van het Multidisciplinair Interventieteam (MIT). Hiertoe investeren we structureel 55 miljoen euro in het stelsel Bewaken en Beveiligen en

93 miljoen euro in het MIT. Uit deze gelden is er in 2021 (15 miljoen euro) en 2022 (10 miljoen euro) incidenteel geld beschikbaar voor de lokale en regionale aanpak. Daarnaast investeren we structureel 2 miljoen euro in het Programma Anti-Ondermijning en onderzoek. Op deze manier zorgen we ervoor dat de mensen die een belangrijke rol vervullen in relatie tot de bestrijding van georganiseerde criminaliteit zo veilig mogelijk kunnen leven en werken én bouwen we een baanbrekend team dat innovatief de grote criminele netwerken gaat aanpakken.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
24 april 2020

Ons kenmerk
2894657

Waar bouwen we op voort?

De afgelopen vijftien jaren kenmerken zich door een verdergaande geïntegreerde aanpak. Samenwerking tussen ketenpartners is geïntensiveerd. Met bijvoorbeeld de inrichting van de RIEC's en het LIEC zijn hiervoor effectieve en op expertise gerichte structuren in het leven geroepen. Ondermijning wordt zo bestreden en inzichtelijk gemaakt.

Mede op basis van deze inzichten is in juli 2017 de Toekomstagenda Ondermijning opgesteld. Daarin werd geconcludeerd dat de problematiek aanzienlijk groter is dan eerder gedacht. Bovendien bleek van een optreden als één overheid nog onvoldoende sprake. Als uitdagingen voor de toekomst werden onder meer geformuleerd: het vergroten van de integrale slagkracht, de aanpak van criminele markten, het wegnemen van gelegenheidsstructuren en van de sociaal-maatschappelijke voedingsbodem en aanpassing aan de verdergaande technologisering.

Het huidige kabinet heeft de bestrijding van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit vervolgens tot prioriteit gemaakt. Ten eerste is er voor deze regeringsperiode een bedrag van 100 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit geld wordt met name ingezet om de lokale en regionale aanpak van ondermijning stevig en innovatief te versterken, in lijn met de uitgangspunten van de Toekomstagenda. Onder meer data-gedreven ondermijningslabs op basis van integrale RIEC-informatie, publiek-private samenwerkingsinitiatieven en gezamenlijke afpakinzet op lokaal niveau bestrijden gelegenheidsstructuren, gaan de sociaal-maatschappelijke voedingsbodem tegen en leiden tot veel meer slagkracht dan voorheen.

Ten tweede heeft dit kabinet bij zijn aantreden 10 miljoen euro structureel beschikbaar gesteld. Deze gelden worden meerjarig ingezet voor de versterking van de intelligence en analysecapaciteit in RIEC-/LIEC-verband en om de capaciteit voor de regionale, integrale aanpak van ondermijning in operationele zin te vergroten.

Ten derde is een stevig pakket ondermijningswetgeving volop in ontwikkeling en deels al gerealiseerd. Zoals ik weergaf in de voortgangsbrief van 11 november 2019, lopen er circa twintig wetgevingstrajecten of initiatieven die onderdeel zijn van dit pakket (Kamerstuk 29 911, nr. 259). Inhoudelijk varieert dit van de uitbreiding van afpakmogelijkheden tot verruiming van sluitingsbevoegdheden van woningen en panden door burgemeesters.

De nieuwe mogelijkheden die door de ondermijningsgelden en het wetgevingspakket gecreëerd worden, trekken de lijn van een zowel strafrechtelijke, bestuursrechtelijke als fiscale aanpak door. Dit met de

intelligence, kennis, expertise en inzet van zoveel mogelijk partners, waar nodig en mogelijk ook uit de private sector.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Van lokaal tot internationaal

In de Toekomstagenda werd echter eveneens geconstateerd dat nationale en internationale inspanningen geïntensiveerd dienen te worden. Ik onderschrijf dat. De schattingen van de georganiseerde drugsproductie, -import en -export zijn schrikbarend. Vorig jaar nam het HARC-team in de Rotterdamse haven bijvoorbeeld een recordhoeveelheid van 33.700 kilo cocaïne in beslag. Dit ziet dus op alleen het onderschepte deel, in enkel de Rotterdamse haven en dit betreft louter cocaïne. Nauw verwant aan de opbrengsten van deze internationale drugscriminaliteit, schatte de Utrechtse hoogleraar 5.1.2e Unger in november vorig jaar dat er jaarlijks in Nederland zo'n 13 miljard euro wordt witgewassen.

Datum
24 april 2020

Ons kenmerk
2894657

Daarom hebben we in het najaar van 2019 een versterking van de (inter)nationale fenomeengerichte aanpak ingezet, volgens het devies oprollen, afpakken en voorkomen. Hiermee zijn we gestart om de regionale versterkingen van de juiste opvolging te voorzien en de algehele ondermijningsaanpak naar een hoger niveau te tillen.

Bewaken en Beveiligen

In de aanpak van georganiseerde criminaliteit dienen de stelsels van Bewaken en Beveiligen en Getuigenbescherming voldoende toegerust en toekomstbestendig te zijn. Officiëren van justitie, rechters, politiemedewerkers, advocaten, (kroon)getuigen en journalisten dienen beschermd te worden tegen het toegenomen geweld van zware criminelen. Een versterking van het stelsel is nu nodig en deze beschouw ik dan ook als voorwaarde voor de nieuwe intensivering van de aanpak.

Het uitvoerende proces binnen de stelsels Bewaken en Beveiligen en Getuigenbescherming bestaat uit drie onderdelen: 1) informatieverzameling over dreiging en risico, 2) de beoordeling, het maatregelenadvies en de besluitvorming en 3) de uitvoering van de maatregelen. De versterkingen zijn erop gericht om voldoende capaciteit en kwaliteit voor alle drie de stappen en bij alle partners beschikbaar te hebben, nu er meer personen en objecten voor een bepaalde duur of structureel beschermd moeten worden en bovendien zaken complexer, langduriger en extremer in omvang en zwaarte zijn geworden. We gaan daarbij versterken en flexibiliseren, zodat (onverwachte) opschaling niet direct leidt tot druk op politiecapaciteit in de regio's. De versterking betreft tevens de ontwikkeling en inzet van alternatieve beveiligingsconcepten.

Daarnaast wordt kwaliteitsontwikkeling en kennisborging van het stelsel structureel versterkt en investeren we in de vergroting van de weerbaarheid van beroepsgroepen betrokken bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Multidisciplinair Interventieteam

Nederland kent een open economie, een gunstige geografische ligging en een goede logistieke, financiële en digitale infrastructuur. Dit biedt ook de sterk geprofessionaliseerde georganiseerde misdaad volop gelegenheden. Structurele financiering van het inmiddels in oprichting zijnde Multidisciplinair Interventieteam

moet Nederland in staat stellen hier conform de motie 5.1.2e een daadkrachtiger en steeds adaptief antwoord op te formuleren. Het doel van het MIT is dan ook het duurzaam verstoren van ondermijnende criminele bedrijfsprocessen, ook in het buitenland. Dit dient te gebeuren door het structureel opsporen en ontmantelen van criminele netwerken, het oppakken van kopstukken, het in beslag nemen van crimineel vermogen en het opwerpen van barrières voor crimineel handelen en voor het verkrijgen van crimineel geld.

Het MIT opereert op internationaal niveau, waarbij de focus ligt op bron-, transit- en bestemmingslanden van de illegale drugsindustrie en op logistieke knooppunten als zee- en luchthavens. Financiële structuren en geldstromen zullen daarbij als aangrijpingspunten worden genomen, wat betekent dat er zogenoemd vermogensgericht wordt opgespoord. Daarbij wordt aandacht besteed aan kwetsbaarheden in legale en illegale structuren.

Het MIT gaat bestaan uit gelabelde en hoofdzakelijk HBO-/WO-opgeleide capaciteit van politie, de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD), Koninklijke Marechaussee (KMar), Douane, Belastingdienst en Openbaar Ministerie (OM). Het MIT opereert daarbij in aanvulling op en in samenwerking met de bestaande intelligence- en opsporingsteams van deze genoemde diensten en van andere bijzondere opsporingsdiensten die zich met de aanpak van ondermijning bezighouden. Het MIT gaat werken onder gezag van het Landelijke Parket en het Functioneel Parket van het OM en zal als entiteit herkenbaar worden ondergebracht bij de Landelijke Eenheid van de Nationale Politie.

Gebundelde slagkracht en hoogstaande samenwerking op basis van gebundelde expertise en een gezamenlijke informatiepositie moeten zodoende bijdragen aan een doorslaggevende verbetering van de (inter)nationale aanpak.

Aanvullende investeringen in lokale en regionale aanpak

Sinds de aankondiging van het brede offensief in het najaar van 2019 ben ik in overleg met alle relevante partijen, in het bijzonder het lokaal bestuur, om naast Bewaken en Beveiligen en het MIT te komen tot structurele intensiveringen op het gebied van onder meer regionale versterking, preventie en denormalisering van drugsgebruik. Op dit moment is er geen ruimte om met structurele middelen opvolging te geven aan enkele langjarige ambities op dit gebied. Wel is er ruimte om in de opbouwfase van de versterkingen van het stelsel van Bewaken en Beveiligen en het MIT te investeren in aanvullende lokale en regionale maatregelen. Ik gebruik de komende periode om in overleg met de betrokken adviesgremia tot een besteding van deze gelden te komen, waarbij ik uitdrukkelijk de motie Kuiken² zal betrekken. Ik ben er daarbij van overtuigd dat we met deze middelen in nauwe samenwerking met alle betrokken partners letterlijk en figuurlijk vooruit kunnen.

Tot slot

Ik stuur uw Kamer conform de Kamerbrief van 18 oktober 2019 (Kamerstuk 29 911, nr. 254) vóór de zomer een volledige uitwerking van het brede offensief,

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
24 april 2020

Ons kenmerk
2894657

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 300, nr. 13

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 300, nr. 66

waarin de incidentele en structurele besteding in overleg met de betrokken partners en gremia nader is uitgewerkt.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
24 april 2020

Ons kenmerk
2894657

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-Ondermijning

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2946123

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 18 juni 2020
Onderwerp Uitwerking breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit

De georganiseerde criminaliteit draait op volle toeren. Terwijl de coronacrisis een grote wissel trekt op de legale economie, lijkt de grootschalige drugshandel op veel fronten onverstoord door te gaan. Het aantal inbeslagnames van drugs in bijvoorbeeld de Rotterdamse haven daalt niet en de vondsten van crystal meth-labs nemen een vlucht. Dit toont eens te meer de noodzaak van het brede offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

In oktober 2019¹ en april 2020² informeerde ik uw Kamer over dit brede offensief en de financiering die het kabinet hiervoor beschikbaar stelt. Middels deze brief informeer ik u over de uitwerking.

In de aprilbrief beschreef ik in grote lijnen hoe de aanpak van georganiseerde criminaliteit zich in de afgelopen vijftien jaar heeft ontwikkeld en hoe het offensief de (inter)nationale fenomeengerichte aanpak structureel gaat versterken. Daarmee geef ik een passend vervolg aan de eerdere inspanningen van dit kabinet, zoals de honderd miljoen euro vanuit het Regeerakkoord voor met name de regionale aanpak, het pakket aan ondermijningswetgeving en de tien miljoen euro structureel voor hoofdzakelijk het RIEC-/LIEC-bestel.

De nu extra beschikbare gelden bouwen als volgt op: 88 miljoen euro in 2020, 141 miljoen euro in 2021 en 150 miljoen euro per jaar vanaf 2022.

Hieronder zet ik uiteen welke investeringen het kabinet daarmee doet. Hoofdthema's zijn Bewaken en Beveiligen, het Multidisciplinair Interventieteam (MIT) en de preventieve en regionale aanpak. Tevens presenteer ik een reeks maatregelen die ondersteunend zijn aan de genoemde onderdelen, of die in bredere zin nodig zijn om de ondermijningsaanpak toekomstbestendig te maken. Op die manier organiseren we een breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit, volgens het devies 'oprollen, afpakken en voorkomen'.

¹ Kamerstukken II 2019/20, 29911, nr. 254.

² Kamerstukken II 2019/20, 29911, nr. 275.

Bewaken en Beveiligen

Aanleiding, doel en focus

Afschuwelijke gebeurtenissen hebben aangetoond dat excessief geweld tegen de dragers van onze democratische instituties vanuit criminele netwerken geen taboe meer is. Deze ondermijning van onze democratische rechtsstaat is absoluut onacceptabel. Personen die in hun werk in dienst staan van de rechtsorde (o.a. lokale bestuurders, zittende en staande magistratuur, advocaten, agenten en journalisten) moeten hun beroep veilig en zonder vrees uit kunnen oefenen. Ook kroongetuigen moeten onder veilige omstandigheden hun rol kunnen vervullen. Bescherming van deze personen is daarom een voorwaarde voor het functioneren van de democratische rechtsstaat en het brede offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

De 'Bewaken en Beveiligen-zaken' zijn de afgelopen jaren complexer, langduriger en extremer in omvang en zwaarte geworden. Het aantal personen en objecten dat langdurig en intensief bewaakt en beveiligd wordt is toegenomen en zal naar verwachting niet verminderen. Daarom reserveer ik in 2020 33 miljoen euro, in 2021 40 miljoen euro, in 2022 51 miljoen euro en vanaf 2023 55 miljoen euro per jaar voor een versterking van de stelsels Bewaken en Beveiligen en Getuigenbescherming.

Hiermee worden deze stelsels over de gehele linie versterkt, zodat beveiligingsmaatregelen tijdig, effectief en adequaat ingezet kunnen worden wanneer er sprake is van dreiging, risico of de mogelijkheid van geweld. De investering wordt tevens ingezet om de uitvoering van beveiligingsmaatregelen te flexibiliseren. Het doel is steeds passende beveiligingsmaatregelen te bieden aan de personen die dat nodig hebben, zonder dat opschaling onmiddellijk leidt tot druk op de capaciteit elders.

Aanpak en te behalen resultaten

De structurele versterking en flexibilisering van de stelsels Bewaken en Beveiligen en Getuigenbescherming is uitgewerkt langs drie sporen: versterking van de uitvoering, versterking van de stelsels en versterking van de weerbaarheid. Dit jaar maken we hiermee een voortvarende start. Daarnaast heeft de geïntensiveerde bewaking en beveiliging van advocaten, officieren van justitie en rechters veel extra kosten opgeleverd. Ik zet een groot deel van de middelen voor 2020 in om deze kosten te dekken.

a. Versterking van de uitvoering

Het uitvoeringsproces binnen de stelsels Bewaken en Beveiligen en Getuigenbescherming bestaat uit drie onderdelen:

- 1) informatieverzameling over dreiging en risico,
- 2) de beoordeling, het maatregelenadvies en de besluitvorming en
- 3) de uitvoering van de maatregelen.

In dit proces zijn de Nationale Politie, de Koninklijke Marechaussee (KMar), het Openbaar Ministerie (OM), de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) en de veiligheidsdiensten betrokken. De versterkingen zijn erop gericht om voldoende capaciteit, kwaliteit en middelen voor alle drie de stappen in het proces beschikbaar te hebben.

Daarom investeer ik circa 30 FTE in de informatieorganisatie van Bewaken en Beveiligen bij de politie, zowel regionaal als landelijk. Tevens voeg ik circa 50 FTE toe aan de capaciteit van de (maatregelen)adviseurs bij de politie, het OM en de

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

NCTV. Hiermee komt de basis van de informatieorganisatie van de politie, vooral ten behoeve van het proces op eenheidsniveau en opvolging door de andere organisaties binnen het stelsel, structureel op orde. Met tijdige en verbeterde informatie-uitwisseling en advisering kunnen adequate en proportionele beveiligingsmaatregelen getroffen worden en kan er tijdig worden op- of afgeschaald.

Zoals beschreven dienen meer beveiligingsmaatregelen te worden getroffen te dan voorheen. Daarin moeten we maatwerk kunnen blijven bieden. Daarom investeer ik in de uitbreiding van de soorten maatregelen, passend bij de diverse dreigingsniveaus en situaties en in de uitbreiding van de capaciteiten. Dit geldt zowel op landelijk niveau als op eenheidsniveau. Voor de uitvoering van deze beveiligingsmaatregelen versterk ik de politie met 120 FTE. Hiermee worden in alle regionale politie-eenheden 'Bewaken en Beveiligen-teams' ingesteld. Deze nieuwe flexteams zijn primair beschikbaar voor de uitvoering van bewakings- en beveiligingstaken in de eenheden, zoals die nu door de medewerkers uit basiseenheden worden uitgevoerd. Door toename van het aantal personen en objecten dat bewaking en beveiliging nodig heeft, is het stelsel Bewaken en Beveiligen voor een deel van de taakuitvoering afhankelijker geworden van de inzet van deze basiseenheden, wat ten koste gaat van hun reguliere taken. Daarom wordt geïnvesteerd in onder andere deze capaciteit, die specifiek is bedoeld voor bewaken en beveiligen.

Daarnaast investeer ik in de capaciteit bij de politie om 24 uur per dag cameratoezicht te kunnen uitvoeren en stel ik geld beschikbaar voor de uitvoering van minder zichtbare beveiligingsmaatregelen. Om meer mogelijkheden voor beveiligingsconcepten te creëren wordt de bestaande capaciteit van de KMar voor objectbeveiliging geschikt gemaakt om ook persoonsbewakingstaken uit te voeren. Deze beveiligingsconcepten vormen een aanvulling op de uitvoering van persoonsbeveiliging in het hoogste dreigingsniveau door de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB), die deze al dan niet met bijstand van de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) van de KMar uitvoert.

Met de realisatie van een verstevigd fundament in Bewaken en Beveiligen-capaciteit op alle drie de onderdelen van het uitvoeringsproces wordt de toegenomen vraag naar beveiligingsmaatregelen opgevangen, zonder dat dit onmiddellijk leidt tot druk op de capaciteit elders.

Daarnaast is het van belang dat voor de uitvoering van beveiligingsmaatregelen voldoende ingespeeld blijft worden op nieuwe ontwikkelingen, de toegenomen inzet van kroongetuigen en de werking van het MIT. Daarom stel ik financiële middelen beschikbaar voor de ontwikkeling en uitvoering van alternatieve en innovatieve beveiligingsconcepten en het creëren van meer gradaties in beveiligingsconcepten die minder beslag leggen op de beschikbare capaciteit. De komende jaren wordt nader onderzocht of de inzet van slimme technieken toepasbaar is voor effectieve en adequate bewaking en beveiliging. Daarbij worden ook de mogelijkheden meegenomen van de uitbreiding van bestaande samenwerkingen en van het aangaan van nieuwe samenwerkingsvormen. Dit betreft samenwerking met zowel overheidspartijen, zoals het ministerie van Defensie, als met private organisaties. Met bovenstaande en de capaciteitsversterking van de KMar geef ik opvolging aan de motie van de leden [5.1](#) [5.1.2e](#) en [5.1.2e](#) over het nagaan hoe Defensie met personele inzet kan bijdragen

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

aan de taak van Bewaken en Beveiligen.³

b. Versterking van de stelsels

Ontwikkelingen binnen de samenleving en de georganiseerde criminaliteit staan niet stil, waardoor het van belang is dat de stelsels daadkrachtig kunnen meebewegen en adequaat kunnen reageren. Het goed functioneren van de stelsels vraagt niet alleen om voldoende capaciteit, maar ook om de juiste kwaliteitsontwikkeling en kennisborging. Daarom wordt een multidisciplinair platform ingericht, om met alle partners kennisdeling, innovatie en kwaliteitsverbetering te realiseren. Dit leidt tot lerende en toekomstbestendige stelsels.

c. Versterking van de weerbaarheid

Advocaten, officieren van justitie, rechters en journalisten zijn vanuit hun eigen rol van essentieel belang voor het waarborgen van onze rechtsstaat. Ook zonder dreigingsinformatie of andere indicaties kunnen zij te maken krijgen met geweld of intimidatie vanuit de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Dat vraagt om structurele aandacht voor - en aanscherping van hun weerbaarheid.

De werkgroep 'brede aanpak beroepsgroepen' heeft een ontwikkelagenda voor de vergroting van de weerbaarheid opgesteld, waarbij geput is uit de kennis en ervaringen van reeds bestaande weerbaarheidstrajecten. Om deze agenda uit te voeren stel ik financiële middelen beschikbaar voor capaciteit en weerbaarheidsversterkende initiatieven. Zo kunnen beroepsgroepen gebruik maken van onder meer trainingen en informatiemateriaal. De beschikbaar gestelde capaciteit wordt daarbij zowel binnen organisaties als overkoepelend ingezet, om de ontwikkelagenda uit te voeren en kennis, expertise en handelingsperspectieven bij de verschillende kwetsbare beroepsgroepen structureel te borgen. Door samenwerking en het breder delen van *best practices* met voornoemde en andere beroepsgroepen, kan een stevig integraal beveiligingsbeleid worden neergezet vanuit werkgevers. Hiermee worden beroepsgroepen in staat gesteld hun eigen weerbaarheid te vergroten en de werkgever om zijn rol op dit terrein goed te vervullen. Door beter te kunnen reageren op bepaalde vormen van bedreiging, intimidatie, agressie of geweld kan rust en een handelingsperspectief geboden worden. Bovendien kan in gevallen voorkomen worden dat men eerder dan nodig bewaakt of beveiligd moet worden.

Bewaken en Beveiligen	2020	2021	2022	2023	2024 EL28
Versterking uitvoering	3,9 mln	30,7 mln	44 mln	47,9 mln	48,2 mln
Versterking stelsels	1,5 mln	1,5 mln	1,8 mln	1,8 mln	1,8 mln
Versterking weerbaarheid	2,1 mln	3,5 mln	1 mln	1 mln	1 mln
Extra kosten intensivering	24,2 mln				
Getuigenbescherming	1 mln	3,9 mln	4 mln	4 mln	4 mln

Multidisciplinair Interventieteam

Aanleiding, doel en focus

De georganiseerde, ondermijnende criminaliteit wordt steeds complexer, door sterke professionalisering en optimaal profijt van de open Nederlandse economie, de gunstige geografische ligging en de goede logistieke, financiële en digitale

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

³ Kamerstukken II 2019/20, 29628, nr. 923.

infrastructuur. De mondiaal opererende criminele netwerken zijn tevens lokaal actief in buurten en wijken, in mainports en greenports, op bedrijventerreinen en buitengebieden. De gevaren voor de lokale samenleving zijn daarbij evident: drugslabs, schietpartijen en liquidaties in woonwijken en de openbare ruimte, exorbitante criminele winsten, parallelle samenlevingen, intimidatie en corruptie.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

In de aanpak hiervan zijn op verschillende niveaus veel partijen actief. Op zowel lokaal, regionaal, nationaal als internationaal niveau werken zij actief samen, onder meer door informatie te delen en gezamenlijk de beste interventies te kiezen. Vanwege de toenemende complexiteit (digitalisering, globalisering, professionalisering), het gebruik van contrastrategieën en de gewaande onaantastbaarheid van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is nu behoefte aan extra gebundelde slagkracht op één werkvloer. Conform de aangenomen motie 5.1.2e versterk ik de aanpak daarom structureel met een geavanceerd landelijk Multidisciplinair Interventieteam (MIT), dat net als de georganiseerde misdaad flexibel is in inzet, kennis en kunde, (inter)nationaal opereert en voortdurend inzet op innovatie.

De doelstelling van het MIT is het duurzaam verstoren van ondermijnende criminele bedrijfsprocessen in binnen- en buitenland, door het structureel opsporen en ontmantelen van criminele netwerken, het aanpakken van sleutelfiguren, het in beslag nemen van crimineel vermogen en het opwerpen van barrières voor crimineel handelen en voor het verkrijgen van crimineel geld.

Het team heeft een focus op het duurzaam ontworpen van criminele bedrijfsprocessen op nationaal en internationaal niveau. Mede door een gerichte aanpak op de onderliggende financiële structuren worden de machtsposities van de criminele sleutelspelers - waaronder kopstukken en facilitators - systematisch aangepakt ('*joint targeting*'). De werkwijze van het MIT kenmerkt zich door vernieuwend werken: multidisciplinair, data-gedreven, netcentrisch, fenomeen- en vermogensgericht. Vanuit een data-gedreven aanpak en financiële focus wordt in beeld gebracht waar kwetsbaarheden in rechtmatige structuren zitten, hoe criminele processen werken en hoe fenomenen in elkaar steken (financieel, logistiek, relationeel, bedrijfsstructuur 5.1.2e). Uit dit beeld blijkt op welke wijze criminelen misbruik maken van rechtmatige structuren en waar de kansen liggen voor interventies waarmee het criminele businessmodel het hardst kan worden getroffen. Deze interventies zijn divers, waarbij gestreefd wordt naar optimale samenhang tussen regionaal/(inter-)nationaal, actualiteit/langere termijn en repressief/preventief. Effectiviteit van de interventies is daarbij leidend.

Een belangrijk gegeven in dit geheel is dat de georganiseerde criminaliteit hoofdzakelijk financieel gedreven is en dus het meest effectief wordt verstoord door het verdienmodel aan te pakken. Het MIT focust op het systeem achter criminele fenomenen, identificeert de sleutelpersonen in het netwerk, legt de fysieke en digitale vermogensbestanddelen bloot en pakt het criminele vermogen vervolgens ook zoveel mogelijk integraal af. Hierbij maakt het MIT optimaal gebruik van zijn multidisciplinaire samenstelling, gemeenschappelijke informatiepositie en doelstelling. In onderlinge afstemming zet iedere samenwerkingspartner vanuit zijn eigen taak en verantwoordelijkheid zijn eigen bevoegdheden in. Dus zowel financiële opsporing (straf- en fiscaalrechtelijk) als toezicht en handhaving (fiscaal-, civiel- en bestuursrechtelijk).

Het MIT opereert in aanvulling op - en in samenwerking met de bestaande intelligence- en opsporingsteams van politie, Defensie, KMar, OM, Belastingdienst, Douane, de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) en andere (inter)nationale handhavings-, toezichts- en opsporingsdiensten, die zich met de aanpak van ondermijning bezighouden. Het MIT staat, net als de andere landelijke (bijzondere opsporingsdiensten), in verbinding met de bestaande aanpak op lokaal en regionaal niveau, onder meer via het LIEC en de RIEC's, de lokale driehoeken, de politie en het OM. De oprichting van het MIT betekent geen wijziging van bestaande bevoegdheden en gezagslijnen binnen het huidige bestel. Uitgangspunt is de bevoegdheden van alle instanties optimaal te benutten en eenieder vanuit zijn eigen expertise en rol verantwoordelijkheid te laten nemen om meer gerichte slagkracht te organiseren.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

Voor de in deze paragraaf beschreven plannen trek ik dit jaar 21,5 miljoen euro uit, in 2021 82 miljoen euro, in 2022 87 miljoen euro en vanaf 2023 93 miljoen euro per jaar.

Aanpak en te behalen resultaten

MIT

De gelabelde capaciteit van het MIT zal op termijn bestaan uit circa 400 FTE. Deze capaciteit komt bovenop de bestaande capaciteit van de diverse deelnemende organisaties. Het gaat om hoofdzakelijk HBO/WO-opgeleide capaciteit bij politie, FIOD, Defensie, KMar, Douane, Belastingdienst en OM, die werkzaam zijn op één werkvloer. Het MIT is opgebouwd vanuit de driehoek Intelligence, Tactische Opsporing en Specialisme (met name financiële en digitale expertise). Uitgangspunt is dat inzet en sturing op de betrokken organisaties in het MIT op basis van gelijkwaardigheid plaatsvindt vanuit eigen expertise, specialismen en vaardigheden. Bundeling hiervan versterkt het totale inzicht in criminele processen en draagt bij aan de beoogde effect en de impact van het optreden. De multidisciplinaire sturing wordt uitgewerkt in een governance-model. Het MIT wordt organisatorisch en beheersmatig ondersteund door de politie en valt voor wat betreft de opsporingstaak onder het gezag van het Landelijk Parket en Functioneel Parket van het OM, met een ruim mandaat.

Cruciaal voor een succesvol MIT is een gelijkwaardige en open cultuur waarin door verschillende partijen onderling informatie wordt uitgewisseld en verwerkt, om zodoende een actueel en gedeeld intelligencebeeld op ondermijning te creëren. Aan de basis hiervan staat de ontwikkeling van een gezamenlijk datawarehouse, waarin niet alleen informatie wordt verzameld, opgeslagen en gedeeld, maar waar ook, gebruikmakend van technieken uit de datascience, nieuwe informatie wordt gegenereerd en wordt opgewerkt tot intelligence.

Op 1 april 2020 is een 'vliegende start' gemaakt met de projectmatige multidisciplinaire aanpak. Tevens onderzoekt een werkgroep informatiedeling onder leiding van mijn ministerie welke mogelijkheden de betrokken organisaties in het MIT op dit moment hebben om informatie te delen en op welke wijze de gewenste informatiedeling mogelijk kan worden gemaakt.

Met de oprichting van het MIT geef ik opvolging aan de motie van de leden 5.1.2e en Dijkhoff over de inrichting van een interventieteam ondermijning, met

als opdracht criminele netwerken op te rollen en grote sommen crimineel geld te ontnemen.⁴

Corruptie

Ambtelijke corruptie is een ernstig ondermijnend effect van de georganiseerde misdaad. Een belangrijke samenwerkingspartner voor het MIT is dan ook een goed toegeruste Rijksrecherche. De afgelopen jaren is een groeiend aantal ernstige lek- en corruptiezaken door de Rijksrecherche onderzocht, waarbij ook regelmatig contact met de georganiseerde criminaliteit werd waargenomen. Deze complexe onderzoeken leiden tot een aanmerkelijke druk op de capaciteit van de Rijksrecherche. Daarnaast blijft het aantal signalen en meldingen stijgen. Meer capaciteit bij de Rijksrecherche en meer vervolgingscapaciteit bij het OM voor Rijksrecherche-onderzoeken is nodig en deze breid ik daarom fors uit. Daarmee kunnen barrières worden opgeworpen voor criminele netwerken om te infiltreren in overheidsdiensten.

Betere strategie en operatie

De ontwikkelingen in de georganiseerde criminaliteit gaan razendsnel; de coronacrisis laat het aanpassingsvermogen van criminelen zien en de toename in politievondsten van crystal meth-labs roept vragen op over nieuwe ontwikkelingen. Het MIT gaat over dergelijke trends nuttige informatie opleveren, bovenop de informatie die al bij alle betrokken organisaties wordt verzameld. Door juiste omgang met die informatie kunnen we weer een extra stap zetten in het krijgen van meer grip op (ontwikkelingen in) de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Om dit te realiseren investeer ik in een strategisch kenniscentrum en in landelijke fenomeentafels.

Strategisch kenniscentrum

Bij de partners in de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit bestaat ontzettend veel kennis, expertise en informatie. Bovendien zijn er waardevolle strategiedocumenten opgeleverd, die afzonderlijk richting geven aan de partners in de huidige aanpak. Denk hierbij aan het Serious and Organised Crime Threat Assessment van Europol, het periodieke Nationaal Dreigingsbeeld, de regionale ondermijningsbeelden en een landelijk ondermijningsbeeld.

Omdat de partners zich logischerwijs richten op hun eigen expertise, blijft kennis toch nog te veel versnipperd en leiden de genoemde beelden niet vanzelfsprekend tot *gezamenlijke* strategische opvolging. Een landelijk strategisch kenniscentrum kan hier verandering in brengen. Op basis van de beschikbare informatie bij alle betrokken partners kan het strategisch kenniscentrum een periodieke analyse maken, waardoor een integraal beeld in trends en ontwikkelingen van georganiseerde ondermijnende criminaliteit ontstaat. Daarmee worden de landelijke, regionale en lokale partners, inclusief het MIT, bruikbare strategische inzichten geboden. Prioriteiten en interventies kunnen zo op basis van volledige informatie worden afgestemd. Er wordt op korte termijn een kwartiermaker aangesteld om advies uit te brengen over de juridische voorwaarden, precieze richting en werkzaamheden van het strategisch kenniscentrum.

Landelijke fenomeentafels

Op dit moment wordt naar aanleiding van een behoefte van landelijk opererende partners gewerkt aan een uitbreiding van het LIEC, door het inrichten van

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

⁴ Kamerstukken II 2019-2020, 35300, nr. 13.

landelijke fenomeentafels. Aan deze tafels kunnen strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscaalrechtelijke instrumenten samen komen en wordt een effectieve inzet daarvan afgestemd. Dit gebeurt volgens het model dat wordt gehanteerd bij de integrale aanpak van *outlaw motorcycle gangs* (OMG's). Deze werkwijze is erop gericht alle spelers bij de aanpak te betrekken; naast de landelijke partners bijvoorbeeld ook het lokaal bestuur. Het levert een veelheid aan interventies op. De combinatie van de inzichten van alle betrokkenen leidt tot nieuwe kennis, die de specifieke aanpak op het thema of fenomeen weer verder kan versterken. Ook voor de inrichting hiervan wordt op korte termijn een adviserend kwartiermaker aangesteld, in dit geval gericht op de juridische basis, structuur en precieze taakomschrijving. Tevens wordt in 2020 de informatievoorziening bij het LIEC ten behoeve van de informatiedeling met de RIEC's versterkt.

Met het hierboven beschreven geheel zetten we belangrijke samenhangende stappen in de aanpak, om deze in de hele breedte en met alle betrokken bestrijdingspartners te versterken. In de bijlage bij deze brief is een infographic opgenomen over de versterkingen uit deze paragraaf.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

MIT	2020	2021	2022	2023 51.28
Politie	5,1 mln	35,5 mln	37,7 mln	40,4 mln
OM (incl. Rijksrecherche)	2,2 mln	10,6 mln	11,3 mln	12,1 mln
Belastingdienst/FIOD/Douane	4,1 mln	17,5 mln	18,6 mln	20 mln
KMar/Defensie	3,7 mln	13,7 mln	14,5 mln	15,6 mln
Rechtspraak	0,7 mln	1,6 mln	1,7 mln	1,8 mln
Wetgeving		0,5 mln	0,5 mln	0,5 mln
Strategisch kenniscentrum	0,4 mln	1,3 mln	1,3 mln	1,3 mln
Landelijke fenomeentafels	0,4 mln	0,9 mln	0,9 mln	0,9 mln
LIEC	4,9 mln	0,5 mln	0,5 mln	0,5 mln

Ondersteunende versterkingen

Aanleiding, doel en focus

Ondersteunend aan de hiervoor beschreven versterkingen investeer ik in een reeks maatregelen om de strijd tegen ondermijning verder te brengen. Het gaat onder meer de ontwikkeling van nieuwe werkwijzen en tools, pilots en het tegengaan van voortgezet crimineel handelen in detentie. In totaal trek ik hier 17,8 miljoen euro voor uit in 2020, 4,4 miljoen euro in 2021 en 2 miljoen euro per jaar vanaf 2022.

Aanpak en te behalen resultaten

Programma Anti-Ondermijning en kennisagenda

Het Programma Anti-Ondermijning heeft in de bestrijding van georganiseerde ondermijnende criminaliteit een centrale rol. Dit programma is na het aantreden van het huidige kabinet binnen mijn ministerie opgezet. Hierin werken medewerkers vanuit verschillende disciplines samen aan een zo effectief mogelijke ondermijningsaanpak, in nauwe verbinding met de betrokken partners. Ik investeer in structurele capaciteit om de inspanningen tegen ondermijning ook vanuit mijn departement voldoende omvang te kunnen blijven geven. Tevens heb ik het voornemen om voor de algehele coördinatie een directeur-generaal Aanpak Ondermijning aan te stellen, waarmee de bestaande structuur en voorliggende opgave verder gecentreerd worden. Hiermee geef ik opvolging aan de motie van het lid Van den Berge, waarin werd verzocht de instelling van een coördinator

ondermijning te onderzoeken.⁵ Ik zal uw Kamer hierover op een later moment nader informeren.

In de MIT-paragraaf ging ik al in op de versterking van de strategische analyses en de operaties. In lijn hiermee geef ik ook de *evidence based* beleidsvorming een impuls. Hiervoor is het nodig dat we zo goed als mogelijk inzicht hebben in de aard, omvang en [5.1.2e](#) van ondermijningsfenomenen en van de verschillende aanpakmodaliteiten. Daarom investeer ik in een kennisagenda met drie functies:

- Systematische analyse van bestaande wetenschappelijke en operationele inzichten, waarbij bundeling en vertaling naar actuele vraagstukken plaatsvindt.
- Nieuw empirisch onderzoek ter beantwoording van openliggende kennisvragen.
- Monitoring van kwantitatieve gegevens, zoals drugsgebruik, -productie, -smokkel en -prijzen en cijfers ten aanzien van opsporing, vervolging en afpakken.

De laatstgenoemde monitoring, die ook indicatief is voor de impact van de aanpak, zal tevens worden gebruikt voor de verantwoording over de aanpak. Hiertoe wordt een nieuwe monitor ontwikkeld, waarin harde cijfermatige indicatoren worden gecombineerd met onderzoek naar kwalitatieve aspecten van de aanpak en fenomenen binnen de georganiseerde criminaliteit. De monitor heeft tot doel de output van de aanpak meerjarig te volgen, en –voor zover mogelijk– zicht te bieden op het maatschappelijk effect dat met de aanpak wordt behaald. In het eerste jaar zal de monitor worden ontwikkeld en een nulmeting worden uitgevoerd, om de resultaten van de aanpak in de komende jaren goed te kunnen volgen.

Financieel opsporen

Ik tref enkele incidentele concrete maatregelen om crimineel vermogen beter aan te kunnen pakken. Dit gaat van het beter zicht krijgen op (crimineel) vermogen in de fase dat iemand verdachte is, tot verbeteringen aan het einde van het afpakproces.

Om beter zicht te krijgen op crimineel vermogen van verdachten, wordt een project gestart om de vormgeving en invoering van het 'vermogensdossier' te bepalen. Met het vermogensdossier wordt beoogd om in zaken waarin kan worden afgepakt steeds actueel in beeld te brengen welk vermogen een verdachte heeft. Op die manier wordt duidelijk waarop en wanneer beslag kan worden gelegd. Het vermogensdossier zal eveneens inzicht geven in welke onderzoekshandelingen door de ketenpartners naar dat vermogen hebben plaatsgevonden. Zo kan nog efficiënter worden samengewerkt. Het dossier moet op termijn worden ingevoerd, zodat het bruikbaar wordt in de fasen opsporing, vervolging en executie. Er wordt daarbij eveneens ingezet op het sneller te gelde maken van in beslag genomen voorwerpen, als onderdeel van het beslagplan dat het OM trekt.

Ten aanzien van de executiefase komt er een project om een actueel vermogensbeeld te krijgen op hoge openstaande ontnemingsvorderingen. Het gaat om een intensivering om lastig vindbaar vermogen te traceren, waarna het kan worden afgepakt. De uitkomsten van dit project zullen worden gebruikt om tot *best practices* te komen, waarmee onderzoek naar vermogen in de

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

⁵ Kamerstukken II 2019/20, 35 300 VI, nr. 43.

executiefase gericht kan worden ingezet. De leereffecten zullen worden gedeeld in het project vermogensdossier. Ook komt er een project bij het CJIB voor het optimaliseren van het proces van afpakken van crimineel vermogen, waaronder het bevroeringsbeslag, waarmee vermogensbestanddelen door de opsporing ter plaatse kunnen worden vastgehouden indien er nog een ontnemingsmaatregel open staat.

Op dit moment worden eveneens de uitvoeringsmogelijkheden van strafrechtelijke curatele nader onderzocht, naast de voorbereiding van een wettelijke regeling. Strafrechtelijke curatele moet het mogelijk maken langdurig toezicht te houden op het vermogen van een veroordeelde, met als doel een (deels) niet geïnde ontnemingsvordering direct te kunnen innen als een veroordeelde weer vermogen opbouwt.

Daarnaast loopt er momenteel vanuit het OM en Rijksvastgoedbedrijf een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden om in pilotvorm maatschappelijke herbestemming van afgepakt vastgoed toe te passen. Er wordt nu een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de daarvoor vereiste randvoorwaarden. Bij een positieve uitkomst is het voornemen om - na instemming van de betrokken bewindspersonen - de pilot plaats te laten vinden. Het uitgangspunt is sociaaleconomische kansen te bieden op lokaal, regionaal en landelijk niveau, waarmee ondermijnende criminaliteit - vooral preventief - wordt tegengegaan. De strijd tegen ondermijning wordt daarmee niet alleen zichtbaar voor, maar ook iets ván de gemeenschap. Ik bekijk graag verdere mogelijke manieren waarop wij zichtbaar voor burgers kunnen bijdragen aan het herstel van de leefbaarheid in betrokken wijken.

In dat kader verken ik momenteel tevens de mogelijkheden in verband met de eerdere oproep van onder meer het lid Van Toorenburg en de aangenomen motie van de leden ^{5 1 2a} en Yesilgöz-Zegerius, die verzoekt te onderzoeken of een afpakfonds kan worden ingesteld, waarin afgepakt geld van drugscriminelen wordt gestort om de drugscriminaliteit tegen te gaan.⁶ Daarbij geldt dat rekening moet worden gehouden met het feit dat in het Regeerakkoord is opgenomen dat de financiële mee- en tegenvallers op de raming van de afpakinkomsten niet meer landen op de begroting van Justitie en Veiligheid, maar voor het generale beeld zijn. Bovendien schrijven de begrotingsregels voor dat het oormerken van inkomsten voor uitgaven niet is toegestaan, ook niet in het geval van (begrotings)fondsen. Dit om een goede, integrale afweging te kunnen maken tussen de (kosten van) verschillende beleidsdoelstellingen. In het najaar zal ik uw Kamer nader informeren over de mogelijkheden die er binnen deze kaders bestaan.

De zogenoemde non-conviction based confiscation (NCBC) betreft de confiscatie van vermogensbestanddelen zonder voorafgaande veroordeling van een persoon voor het beramen of plegen van een strafbaar feit. Een dergelijke regeling kan - zo blijkt uit voorbeelden in de praktijk - in de eerste plaats een oplossing bieden voor het afpakken van crimineel vermogen in gevallen waarin de verdachte is overleden of de verdachte die het criminele vermogen heeft 'opgebouwd' onbekend blijft. Voor wat betreft deze vorm van NCBC wordt dan ook met voorrang een wettelijke regeling voorbereid met betrekking tot verbeurdverklaring van voorwerpen van criminele erfenissen en voorwerpen

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

⁶ Kamerstukken II 2019-2020, 35300 VI, nr. 70.

zonder rechthebbende. Naar aanleiding van de notitie van de fracties van D66 en SP over een procedure voor onverklaarbaar vermogen, die is gepresenteerd in het kader van de behandeling van de begroting voor het Ministerie van Justitie en Veiligheid 2020, is daarnaast overleg gaande met het Openbaar Ministerie over de mogelijkheid van een dergelijke procedure. Daarbij zijn vragen aan de orde als de te verwachten opbrengsten van een dergelijke procedure naast de bestaande mogelijkheden op het gebied van de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, de verhouding tussen een dergelijke procedure en een strafzaak en de verhouding met het EVRM. Hierover zal Uw Kamer op de hoogte worden gehouden door middel van de periodieke rapportage over de aanpak van de ondermijnende criminaliteit.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

Om de expertise voor de financiële aanpak te borgen wordt tevens één digitaal platform (door)ontwikkeld, waar opsporingsmedewerkers van onder meer de politie en de FIOD de benodigde kennis en kunde voor effectieve financiële aanpak kunnen opvragen en ondersteuning kunnen bieden. Dit betreft in het bijzonder de integratie en modernisering van de reeds bestaande afpak- en informatiebronnen-apps, zodat informatie beter toegankelijk wordt.

Het WODC doet daarnaast op mijn verzoek momenteel nader onderzoek naar de duur van afpakzaken en factoren die daarin een rol spelen. De uitkomsten daarvan kunnen leiden tot weer verdere verbeteringen in de toekomst.

Tot slot is de vijfde Europese anti-witwasrichtlijn op 21 mei 2020 geïmplementeerd. Hierdoor wordt onder meer het delen van informatie tussen enkele toezichthouders en opsporingsdiensten vergemakkelijkt.

Aanpak illegale wapens

Aan de voorkant wil ik illegaal wapenbezit terugdringen. Ik stel daarom middelen beschikbaar om in risicowijken bewustwordingscampagnes op te zetten en voor lokale initiatieven om inleveracties voor illegale wapens te organiseren. Dit is onderdeel van een breder plan van aanpak om de dreiging die samenhangt met de beschikbaarheid en gebruik van illegale wapens tegen te gaan. Ik informeerde uw Kamer daarover in oktober 2019.⁷ De aanpak is zowel preventief als repressief van aard.

Tevens financier ik een pilot met een instrument om snel de locatie van een gelost schot te kunnen herleiden. Voor de politie kan dit een effectief hulpmiddel zijn om snel en beter geïnformeerd ter plaatse te zijn. De politie is met dit middel minder afhankelijk van (112-)meldingen van omstanders en krijgt bij een gelost schot direct een signaal. Dit verhoogt de kans om heterdaad aanhoudingen te kunnen verrichten en om sporen veilig te kunnen stellen. Het betreft een relatief nieuw instrument waarvan de werking moet worden getest, alvorens wordt besloten over landelijke invoering van het middel. De regionale eenheid Amsterdam gaat het instrument als pilot in de praktijk inzetten.

Detentie

Georganiseerde criminaliteit mag niet doorgaan achter de gevangenispoorten. Er zijn extra benodigde maatregelen geïdentificeerd om voortgezet crimineel handelen in detentie tegen te gaan. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) voert in 2020 en 2021 een proef uit met kleinschalige afdelingen onder intensief toezicht,

⁷ Kamerstukken II 2019/20, 29911, nr. 254.

om voortgezet crimineel handelen in detentie door gedetineerden uit de hogere risicocategorie te voorkomen. Daarnaast is binnen het gevangeniswezen gestart met een Bureau Inlichtingen en Veiligheid (BIV), dat informatie over gedetineerden uit de georganiseerde ondermijnende criminaliteit beter kan analyseren en effectievere maatregelen kan treffen, om te voorkomen dat zij in detentie criminele activiteiten voortzetten of nieuwe contacten leggen. Deze BIV draagt bij aan de informatiepositie van DJI over gedetineerden en hun netwerk en aan de informatie-uitwisseling tussen DJI, de politie en het OM.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

In 2020 wordt verder geïnvesteerd in de extra beveiligde capaciteit van het Detentiecentrum Schiphol, in verband met de afdoening van grote risicozaken in het kader van ondermijning. Hierdoor zullen op termijn minder vervoersbewegingen noodzakelijk zijn tussen de extra beveiligde rechtszaal en de penitentiaire inrichtingen waar de betrokken verdachten regulier verblijven.

Informatie-uitwisseling en wetgeving

Voor de brede aanpak van ondermijning is het onderling uitwisselen of verwerken van informatie tussen veel verschillende partijen een voorwaarde. Ik stimuleer de huidige mogelijkheden op het gebied van informatiedeling en het wegnemen van de gesignaleerde knelpunten in de praktijk. Ter versterking van de informatie-uitwisseling is, in opdracht van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO), een modelprotocol ontwikkeld voor de binnengemeentelijke informatie-uitwisseling in het kader van de bestuurlijke aanpak van ondermijning. Ik verwijs u graag naar mijn brief van 20 februari jl. over mijn vervolgstappen met het protocol.⁸

Er wordt bovendien een inventarisatie uitgevoerd van succesvolle lokale projecten, waarbij private informatie is toegevoegd aan informatie van bijvoorbeeld RIEC-partners om tot een completer criminaliteitsbeeld te komen. Doel is om op basis van de inventarisatie de meest succesvolle trajecten landelijk toe te passen.

Op het terrein van informatie-uitwisseling investeer ik bovendien in de verbetering van de dataverwerking door de Infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (iCOV). Die verbetering moet leiden tot meer, nieuwe en andere datagedreven sturingsinformatie voor de in iCOV samenwerkende partners, onder toepassing van allerlei waarborgen op het vlak van Privacy by Design. Aldus kan iCOV optimaal gebruik maken van de mogelijkheden die de beoogde Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS) haar in de toekomst zal bieden.

Tevens worden de implementatiekosten van enkele wetsvoorstellen binnen de ondermijningswetgeving gedekt. Het gaat om de implementatiekosten bij de politie op het vlak van precursoren en bij het CJIB op het vlak van kostenverhaal en strafrechtelijk executieonderzoek. Daarnaast betreft het kosten bij het NFI voor het wetsvoorstel ten aanzien van Nieuwe Psychoactieve Stoffen.

Maatregelen in het Caribisch deel van het Koninkrijk

In het Caribisch deel van het Koninkrijk investeer ik in lijn met de hiervoor beschreven versterkingen in informatie-uitwisseling, grenstoezicht en bestrijding witwassen. De (ei)landen zijn nauw verbonden met het Europese deel en er zijn daarmee goede logistieke verbindingen. Door de ligging, vlakbij Colombia en

⁸ Kamerstukken II 2019-2020, 29911, nr. 272.

Venezuela, en de goede vlieg- en scheepvaartverbindingen met Europa, zijn de eilanden kwetsbaar voor doorvoer van drugs. Het achterblijven van de informatie-uitwisseling (zowel onderling als met Nederland) en dus van het acteren op signalen daaruit maakt dat er sprake is van een gelegeheidsstructuur.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Om de informatie-uitwisseling binnen het Koninkrijk tussen alle betrokken partners te verbeteren, investeer ik in capaciteit voor informatie-uitwisseling en waar mogelijk in het wegnemen van eventuele obstakels. Inzet is de verbetering en structurering van de informatie-uitwisseling tussen diensten binnen het gehele Koninkrijk, waaronder het Recherche Samenwerkingsteam, het Team Bestrijding Ondermijning, de Douane, de KMar, de Kustwacht, de Rijksrecherche, de Landsrecherches en de lokale politie.

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

Daarnaast moeten de eilanden goed beschermd zijn tegen de aanlanding van drugs, wapens en illegalen, waaronder zware criminelen. Het walradarsysteem van de Kustwacht, dat een belangrijke rol speelt bij de detectie van bewegingen op zee, raakt verouderd. Ik investeer daarom in een vervroegde vervanging door een nieuw systeem, dat meer en beter detecteert en waarmee dus de reactiesnelheid en de effectiviteit van de Kustwacht kan worden vergroot. De Kustwacht investeert de komende jaren in verdere professionalisering, zoals informatiegestuurd optreden, en materieel.

Tevens zet ik met de betrokken partners in op de aanpak van witwassen op de BES-eilanden. Het National Risk Assessment en het Veiligheidsbeeld Openbaar Ministerie BES 2018 laat zien dat de BES-eilanden aantrekkelijk zijn voor witwassen, vooral voor partijen uit Nederland. Zo zijn er allerlei investeringsmogelijkheden en is het witwasbewustzijn van sommige meldingsplichtige instanties onvoldoende ontwikkeld. Om meer inzicht in de aard en omvang van deze criminaliteit te krijgen, wordt op dit moment extra inzet gevraagd van de intelligencescapaciteit bij de opsporingsdiensten. Het korps politie Caribisch Nederland zal in 2020 beginnen met een inhaalslag op het terrein van financieel rechercheren. Hiertoe wordt eenjarig in een FINEC-opleiding geïnvesteerd. Tevens wordt de samenwerking met de FIOD en Belastingdienst Caribisch Nederland geïntensiveerd. Om de sturing op deze informatievergaring, de uitwisseling en analyse daarvan, en voldoende uitvoeringskracht te organiseren, financier ik voor een periode van drie jaar een speciale anti-witwasofficier voor het Openbaar Ministerie van de BES.

Ondersteunende versterkingen	2020	2021	2022 6.1.28
Programma Anti-Ondermijning en kennisagenda	4 mln	2 mln	2 mln
Financieel opsporen	4,3 mln	0,3 mln	
Aanpak illegale wapens	1,1 mln		
Detentie	2 mln	1,5 mln	
Informatie-uitwisseling en wetgeving	1,9 mln		
Internationaal, o.a. maatregelen Caribisch gebied	4,5 mln	0,6 mln	

Preventieve en lokale aanpak

Aanleiding, doel en focus

Repressie zonder preventie is dweilen met de kraan open. De zorgen over gemakkelijke uitbreiding van criminele netwerken zijn groot. Met name kinderen, jongeren en jongvolwassenen in sociaaleconomisch zwakkere wijken komen te

gemakkelijk in de georganiseerde criminaliteit terecht. Onder meer de verleiding van snel en veel geld trekken deze kwetsbare jongeren de verkeerde kant op.

De afgelopen maanden hebben de minister voor Rechtsbescherming en ik daarom, samen met de departementen van OCW, BZK, SZW en VWS, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Aanjaagteam Ondernijning, nader invulling gegeven aan de versterking van de preventieve aanpak. In dit traject zijn gemeenten nader betrokken middels expertmeetings. Er is gebruik gemaakt van relevante bronnen, zoals CBS-gegevens, gegevens uit de Citydeal ondernijning, de Leefbaarometer 2018, de Veiligheidsmonitor en wetenschappelijke onderzoek. Deze bronnen laten zien dat een effectieve, preventieve aanpak van ondernijnende criminaliteit gericht is op het wegnemen van voedingsbodems, door het versterken van de samenhang tussen dadergerichte criminaliteitsbestrijding en de aanpak van sociale problemen in steden en buurten.

De opgave is dan ook om het veiligheids- en sociaal domein aan elkaar te verbinden, met maatregelen die zowel persoonsgericht als (leef)omgevingsgericht zijn. Op advies van het Strategisch Beraad Ondernijning (SBO) en in samenwerking met de eerdergenoemde partners hebben de minister voor Rechtsbescherming en ik er daarbij voor gekozen de preventieve aanpak te focussen op (kwetsbare) jongeren en hun leefomgeving, met als doel te voorkomen dat zij in de criminaliteit terecht komen of hierin verder afglijden.

Voor de versterking van de preventieve aanpak wordt in 2020 15 miljoen euro uitgetrokken. In 2021 en 2022 is er daarnaast respectievelijk 15 en 10 miljoen euro beschikbaar voor verdere versterking van de lokale (en regionale) aanpak.

Aanpak en te behalen resultaten

Voorkomen van criminele carrières

We hebben nadere focus aangebracht door met een beperkt aantal onderscheidende gemeenten samen te werken. Zo kan in deze gemeenten met de beschikbare middelen een geïntegreerde aanpak worden vormgegeven. Met deze aanpak gaan we *lerend evalueren*, zodat de werkwijzen en uitkomsten in deze gemeenten als voorbeeld en input kunnen dienen voor andere gemeenten en de bredere toekomstige aanpak. Op advies van het SBO zijn nu acht gemeenten geselecteerd, te weten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Tilburg, Eindhoven, Arnhem en Zaanstad. Deze gemeenten hebben te maken met aanzienlijke ondernijningsproblematiek; bovendien zijn zij in de gelegenheid een *vliegende start* te maken met de versterking.

De acht gemeenten zijn op mijn verzoek aan de slag gegaan met projectplannen, waarin zij de preventieve ondernijningsaanpak vanuit de lokale behoeften uitwerken. Daarbij is het nadrukkelijk van belang dat het projectplan invulling geeft aan een *integrale* preventieve aanpak: uitgangspunt is dat de verschillende overheidspartners vanuit één gedeelde ambitie optreden en brede maatschappelijke (publiek-private) coalities vormen. Aan de gemeenten is de suggestie meegegeven in de aanpak ruimte te bieden voor onder meer dadergerichte interventies, het weerbaar maken van scholieren, studenten en docenten in het onderwijs en de inzet wijkregisseurs ter versterking van de samenwerking tussen de domeinen veiligheid en sociaal.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondernijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

Bij de uitwerking van de preventieve aanpak heb ik twee toezeggingen in ogenschouw genomen: de minister voor Rechtsbescherming heeft tijdens de begrotingsbehandeling van 2020 toegezegd een analyse te maken van de 'blinde vlek' waarvoor deskundigen waarschuwen. Jongeren die in de criminaliteit terecht komen worden soms al op zeer jonge leeftijd geronseld voor drugsklusjes om vervolgens razendsnel carrière te maken in het criminele circuit. Tegen de tijd dat ze in beeld komen bij instanties, politie en justitie, is het eigenlijk al te laat. Daarnaast heb ik tijdens dezelfde begrotingsbehandeling toegezegd dat een analyse van de preventieve aanpak van ondermijning wordt meegenomen in de uitwerking van het brede offensief.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

Dit heb ik als volgt vormgegeven. Een belangrijk onderdeel van de preventieve aanpak is om meer te weten te komen over redenen waarom bepaalde jongeren en jongvolwassenen de criminaliteit in gaan en welke maatregelen effectief zijn in het voorkomen en doorbreken van criminele carrières. De aanpak in de acht gemeenten zal hierin tot inzichten leiden. Daarnaast zetten we op dit moment een meerjarig, multidisciplinair onderzoeksprogramma op. Concreet betekent dit dat ik de betrokkenheid van jongeren bij zware en georganiseerde criminaliteit als thema bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) heb aangedragen voor plaatsing op de Nationale Wetenschapsagenda (NWA). Dit onderzoeksprogramma zal nauw worden betrokken bij de preventieve aanpak, zodat geleerde lessen in de praktijk kunnen worden gebracht. Op die manier kan deze gerichte versterking als opmaat dienen voor een bredere aanpak in meer gemeenten. In mijn volgende voortgangsbrief zal ik onder andere stilstaan bij de stand van zaken van dit onderzoeksprogramma.

Naast de investering vanuit de Najaarsnota 2019 heb ik zoals hiervoor beschreven met de Voorjaarsnota 15 miljoen euro in 2021 en 10 miljoen euro in 2022 vrijgemaakt voor de lokale en regionale aanpak. Deze middelen zullen in overleg met het SBO, de VNG en de Regioburgemeesters worden bestemd.

Met de investeringen in preventieve en lokale aanpak kom ik deze kabinetsperiode zoveel mogelijk tegemoet aan de motie Kuiken, waarin de regering wordt verzocht een wijkgerichte aanpak op te stellen, die als doel heeft de met ondermijning samenhangende problemen substantieel te verkleinen.⁹ In deze kabinetsperiode zal in de verdere uitwerking worden aangesloten bij de gebiedsgerichte aanpak die met gemeenten wordt ingezet vanuit het interbestuurlijke programma Leefbaarheid en Veiligheid van BZK.¹⁰ Daarin wordt eveneens de inhoud van manifest 'Kom op voor de meest kwetsbare gebieden' betrokken, dat op 16 juni jl. door vijftien burgemeesters aan het kabinet is aangeboden. Vanuit het interbestuurlijke programma wordt een verkenning uitgevoerd naar nut, noodzaak en mogelijkheden van een integrale maatwerkaanpak van stedelijke vernieuwingsgebieden en een meerjarige Rijksinzet. In het najaar komt het Strategisch Beraad Ondermijning op basis van drie essays van het 5.1.2e 5.1.2e met een integrale visie over gebiedsgericht werken in het kader van preventie van ondermijning.¹¹ Deze visie wordt eveneens betrokken bij de nadere uitwerking van de gebiedsgerichte aanpak.

⁹ Kamerstukken II 2019/20, 35 300 VI, nr. 66.

¹⁰ Kamerstukken II 2019/20, 30 995, nr. 97 en 98.

¹¹ Twee zijn reeds verschenen: "Weerbare wijken tegen ondermijning" (2019) en "Een wereld in wijken te winnen, over de justitiële functie bij sociale achterstand" (2020)

De preventieve aanpak van ondermijnende criminaliteit raakt ook aan de uitvoering van de motie Kuik ^{5.1.2a}. Deze motie roept de regering op om in overleg met de VNG, de MBO-raad, de Vereniging Hogescholen en de VSNU tot heldere protocollen te komen, met als doel het ronselen van jeugdigen op scholen door drugscriminelen aan te pakken. Recent is de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid hier mede namens mij in Kamervragen al op in gegaan.¹³ Zij zal hier nader op terugkomen in een brief naar aanleiding van het verzoek van de Vaste Kamercommissie over het ronselen van leerlingen op scholen door criminelen. Deze brief zal naar verwachting voor het zomerreces aan uw Kamer worden verzonden.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

Graag had ik de preventieve aanpak direct van structurele financiering voorzien. Zoals ik in april echter al schreef, is het vanwege de grote financiële implicaties van de coronacrisis alleen mogelijk beperkt extra structurele middelen in te zetten voor de aanpak van ondermijning.¹⁴ Dit maakt dat ik scherpe keuzes heb moeten maken en dat mijn ambities op het gebied van preventie, zoals opgetekend in de brief van 18 oktober 2019,¹⁵ deze kabinetsperiode niet in de volledige breedte waargemaakt kunnen worden.

Tegengaan normalisering drugsgebruik

Binnen het geheel van activiteiten gericht op preventie neemt het tegengaan van normalisering van drugsgebruik een bijzondere plaats in. Het gaat hierbij om het voorkomen van het ontstaan van nieuwe gebruikers en huidige gebruikersgroepen die de markt voor illegale drugs in stand houden.

Vanuit onze gezamenlijke verantwoordelijkheid zetten de staatssecretaris van VWS en ik in op twee sporen: in de eerste plaats willen we optimaal de mogelijkheden benutten om een gedragsverandering te bewerkstelligen bij gebruikers van illegale drugs. Onder begeleiding van de Rijksvoorlichtingsdienst zijn de mogelijkheden van grootschalige publiekscommunicatie verkend. Communicatie als gedragsinterventie ten aanzien van drugs lijkt effectief te kunnen zijn, mits dit nauw aansluit bij de eigenschappen van de doelgroep en de context waarin het drugsgebruik plaatsvindt. De komende periode wordt met deskundigen nader verkend of - en zo ja - bij welke groep(en) recreatieve drugsgebruikers publiekscommunicatie het meest kansrijk kan worden ingezet.

Het tweede spoor ziet op de ondersteuning van gemeenten. Momenteel voert het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) een inventarisatie uit naar de voorwaarden die gemeenten in hun evenementenvergunningen hanteren ten aanzien van drugsgebruik. Op basis van dit onderzoek ga ik met gemeenten het gesprek aan over de mogelijkheid effectievere vergunningsvoorwaarden te hanteren, zoals ik uw Kamer tijdens de begrotingsbehandeling voor 2020 heb toegezegd.

Zoals op veel terreinen heeft de coronacrisis ook impact op de normalisering van drugsgebruik en beleid gericht op het tegengaan daarvan. De door het Trimbos-instituut ontwikkelde pilot om gebruikers van partydrugs aan te spreken op hun

¹² Kamerstukken II 2019/20, 29911, nr. 266.

¹³ Aangangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2751.

¹⁴ Kamerstukken II 2019/20, 29911, nr. 275.

¹⁵ Kamerstukken II 2019/20, 29911, nr. 254.

verantwoordelijkheid voor milieuschade zou in het voorjaar en de zomer van 2020 worden uitgevoerd, maar is tot in ieder geval het najaar uitgesteld.

Met de hierboven beschreven inspanningen geef ik uitvoering aan de motie van de leden Voordewind en [5.1.2e](#) waarin de regering wordt opgeroepen te onderzoeken welke maatregelen ze kan nemen om de normalisering van drugsgebruik tegen te gaan.¹⁶ Tevens voldoe ik hiermee aan de toezegging die de staatssecretaris van VWS in het AO verslavingszorg en drugsbeleid (10 oktober en 7 november 2019) heeft gedaan, over het terugkomen op de publiekscommunicatie in een brief over ondermijning.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

Preventieve en regionale aanpak	2020	2021	2022
Preventieve aanpak	15 mln		
Lokale en regionale aanpak		15 mln	10 mln
Denormalisering drugsgebruik	1 mln		

Onderzoek 'Interveniëren in criminele families'

Tevens gebruik ik deze brief graag om kort te berichten over het op 30 april jl. verschenen boek 'Interveniëren in criminele families'. De publicatie is het resultaat van een tweejarig onderzoek naar de aanpak van criminele families in Nederland, in opdracht van Politie & Wetenschap.¹⁷ Dit onderzoek is een vervolg op 'Criminele families in Brabant' uit 2017, waarover mijn ambtsvoorganger uw Kamer destijds heeft geïnformeerd.¹⁸ Het onderzoek is de meest recente publicatie in een reeks van activiteiten die sindsdien rondom dit vraagstuk heeft plaatsgevonden. In veel plaatsen in het land zijn integrale projecten gestart gericht op het aanpakken van crimineel gedrag en het bieden van zorg binnen criminele families. Door middel van expertsessies, het opbouwen van netwerken en de *learning community* 'Kwetsbare wijken', onder leiding van het Aanjaagteam Ondermijning, worden medewerkers van gemeenten en andere organisaties een plek geboden waar ze hun ervaringen, vragen en zorgen kunnen delen. Het onderzoek is gestart na een nadrukkelijke vraag van bestuurders en mensen die actief zijn in de praktijk. Het biedt gemeenten meer inzicht in - en inspiratie voor de aanpak van het complexe probleem van criminele families en tevens aanknopingspunten voor een preventieve aanpak van ondermijning in gemeenten.

Effectiviteit van de aanpak van csv's

In mijn reactie op het WODC-onderzoek "Criminele samenwerkingsverbanden: ontwikkelingen in aanpak en duiding van effectiviteit" heb ik aangegeven uw Kamer nader te informeren over de uitkomst van mijn gesprekken met OM en politie over de effectiviteit van de aanpak van criminele samenwerkingsverbanden (csv's).¹⁹ De jaarlijkse verantwoording over de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit biedt een goede indicatie van het aantal aangepakte csv's en de vervolgingsresultaten. De ontwikkelingen van het afgelopen jaar hebben de discussie omtrent de effectiviteit van de aanpak naar een ander niveau getild. Het brede offensief heeft nu als inzet een effectievere, duurzame

¹⁶ Kamerstukken II 2019/20, 24077, nr. 442.

¹⁷ A. [5.1.2e](#) R. Ceulen, H. Moors, T. Spapens, *Interveniëren in criminele families*. Politiewetenschap 94A (2020).

¹⁸ Kamerstukken II 2016/2017, 29911, nr. 154.

¹⁹ Kamerstukken II 2018/19, 29911, nr. 219.

benadering van de gehele aanpak van ondermijning als maatschappelijk probleem. Een succesvolle aanpak van csv's maakt hier vanzelfsprekend onderdeel van uit. Om de effectiviteit van de aanpak van ondermijning beter te kunnen volgen, werken de partners op dit moment aan andere methoden om de impact van de interventies in beeld te brengen en te verantwoorden. Bij mijn volgende reactie op de jaarlijkse verantwoording van OM en politie over onder andere de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit ga ik hier uitvoeriger op in.

Notariaat

Tot slot ga ik in op de motie van de leden Yesilgöz-Zegerius en Van Wijngaarden, om de wenselijkheid en noodzakelijkheid van specifieke instrumenten voor het notariaat te onderzoeken.²⁰ Voor de uitvoering heeft overleg plaatsgevonden met de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en de betrokken ministeries (EZK, BZK en Financiën). Ik licht mede namens de Minister voor Rechtsbescherming de bevindingen per onderdeel toe.

Ten eerste is onderzocht of een notaris voortaan mag zoeken op naam van natuurlijke personen in het handelsregister. Het kabinet onderschrijft dit belang, want de notaris heeft als poortwachter in het rechtsverkeer in de uitoefening van zijn ambtelijke werkzaamheden een belangrijke rol bij het vaststellen van de identiteit. Dit punt wordt door de Staatssecretaris van EZK betrokken bij de aanstaande wijziging van het Handelsregisterbesluit. Ten tweede is onderzocht of het notariaat onderling meer gegevens over cliënten kan delen. Dit is reeds mogelijk onder de vigerende wetgeving met een vergunning van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Het is primair aan de beroepsgroep om een vergunningsaanvraag in te dienen. De KNB heeft aangegeven de beoordeling van de AP met betrekking tot een soortgelijke aanvraag van de banken met belangstelling te volgen. Ten derde is onderzoek gedaan naar de toegang tot gegevens van het Kadaster en de Belastingdienst. Uit het overleg van de KNB en het ministerie van BZK is gebleken dat de openbaarheid en beschikbaarheid van Kadasterinformatie al goed geregeld is. Op de vraag of een notaris ook toegang tot meer gegevens van de Belastingdienst zou moeten krijgen, zijn reeds Kamervragen beantwoord, waarbij het kabinet is ingegaan op de introductie van een stoplichtensysteem bij de toekenning van BTW-nummers. In het antwoord heeft de Minister voor Rechtsbescherming mede namens de Staatssecretaris van Financiën toegelicht dat thans de fiscale geheimhoudingsplicht in de weg staat aan verstrekking van informatie aan notarissen.²¹ Over andere mogelijkheden voor (publiek-private) samenwerking wordt het overleg voortgezet. Ik beschouw deze motie als uitgevoerd.

Conclusie

De in deze brief beschreven uitwerking geeft aan hoe we de brede ondermijningsaanpak structureel versterken en welke nieuwe elementen worden toegevoegd aan de strijd tegen georganiseerde criminaliteit. Ik ben ervan overtuigd dat we door de stevige structurele investeringen in Bewaken en Beveiligen en het MIT meer bescherming kunnen bieden en de georganiseerde ondermijnende criminaliteit een flinke slag toe kunnen brengen. Daarnaast geef ik op verschillende plekken gerichte impulsen, onder meer om de jongerenpreventie te verbeteren, om de financiële opsporing daadkrachtiger te maken en om

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

²⁰ Kamerstukken II 2019/20, 35 300 VI, nr. 41.

²¹ Aanhangsel Handelingen II 2018/19, nr. 3322.

voortgezet crimineel handelen in detentie tegen te gaan. Bovendien zorgen we met verbeterinitiatieven op het gebied van beleid, strategische analyse en operatie voor een doorlopend integraal inzicht in trends en ontwikkelingen en een meer effectieve en toekomstbestendige aanpak.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Programma Anti-
Ondermijning

Met de in deze brief beschreven uitwerking beantwoord ik aan de motie van de leden Yesilgöz-Zegerius en Van Toorenburg om de Kamer te informeren hoe de bestrijding van ondermijnende criminaliteit voor de langere termijn geborgd en versterkt kan worden.²² Ik zal uw Kamer in de voortgangsbrieven met betrekking tot ondermijning informeren over de voortgang die in het kader van het brede offensief wordt geboekt.

Datum
18 juni 2020
20 mei 2020

Ons kenmerk
2946123

Ik ben verheugd dat we nu met heel veel partners een grote versterking aan onze strijd tegen ondermijning van de rechtsstaat kunnen geven, volgens het credo oprollen, afpakken en voorkomen. Samen maken we Nederland veiliger en rechtvaardiger.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

²² Kamerstukken II 2019/20, 35300 VI, nr. 42.

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Minister van Justitie en
Veiligheid**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
3092558

*Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen.*

Datum 13 november 2020
Onderwerp Voortgang aanpak ondermijnende criminaliteit

Inleiding

Sinds het aantreden van dit kabinet is de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit topprioriteit. Met onze versterkte aanpak hebben we iets in gang gezet. We zijn er nog lang niet, maar met een lange adem pakken we nu landelijk én regionaal door. Als ik kijk naar de agenda's van de diverse regio's durf ik zelfs te spreken van een kentering in ons beleid. Met de middelen uit het Regeerakkoord en het Brede Offensief intensiveren we de aanpak en dit zetten we kracht bij met een uitgebreide wetgevingsagenda. In deze brief informeer ik u over de voortgang van de aanpak van ondermijnende criminaliteit, en ga ik in op de stand van zaken van een aantal moties en toezeggingen.

Sinds de Voortgangsbrief¹ van november 2019 heb ik uw Kamer reeds geïnformeerd over de uitwerking van het Brede Offensief, de aanstelling van de programmadirecteur-generaal Ondermijning en de verbetering van de afpakketen. Ondanks de coronacrisis zetten we belangrijke stappen om de aanpak van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit naar een steeds hoger niveau te tillen. Van het Multidisciplinaire Interventieteam om internationale criminele bedrijfsprocessen te verstoren tot wijkgerichte projecten om te voorkomen dat jongeren in een criminele carrière worden gezogen: een totaalaanpak om deze complexe problematiek effectief te bestrijden.

Versterkingsprogramma Regeerakkoord

De uitvoering van de regionale versterkingsprogramma's, gefinancierd uit de incidentele middelen uit het Regeerakkoord, is in volle gang. Ik licht er enkele in het oog springende resultaten uit.

- In de Regionale Eenheid Oost-Nederland zijn in de vijf districten bestuurlijke uitvoerders aangesteld, die de gemeenten ondersteunen bij de aanpak van ondermijning. Hiermee is de rol van de gemeenten in de integrale samenwerking sterk gegroeid. Dankzij deze aanpak is recent een cocaïne lab in Twente ontdekt.
- Het Rotterdamse project Motus is een publiek-privaat samenwerkingsverband dat zich richt op de aanpak van ondermijnende vastgoedcriminaliteit. Makelaars, pandeigenaren en VvE's worden geholpen om risico's te onderkennen en hierop te acteren. Dankzij Motus ontdekken we gericht welke panden gebruikt worden voor criminele

¹ Kamerstukken II 2019/20, 29 911, nr. 259

doelinden, zoals voor de opslag van grote partijen contant geld, vuurwapens of drugs. Dit jaar zijn al vijftig verdachte panden onderzocht. In juli troffen de teamleden van Motus in een woning 4,5 miljoen euro aan contant geld en vuurwapens aan.

- Het Integraal Intelligence Project Synthetische Drugs (IIPSy) in Noord-Holland ontwikkelt een centrale intelligence methode voor de aanpak van productielocaties van synthetische drugs. Het IIPSy combineert informatie en casuïstiek slim, waardoor negen drugslaboratoria en negen opslaglocaties konden worden opgespoord en ontmanteld.
- Vanuit het project Straatwaarde(n) in Midden-Nederland, dat zich richt op terugdringen van jonge aanwas in de cocaïne-industrie, zijn verschillende succesvolle initiatieven gestart. Voorbeelden zijn de inrichting van het moedernetwerk en moedertrainingen, en het onderwijsprogramma 'Kapot Sterk'. Hierin leren jongeren in groep 8 om de schaduwkant van de drugswereld te zien. In de Persoonsgerichte Aanpak plus (PGA) in Almere, Amersfoort en Utrecht werken ketenpartners in zorg en veiligheid samen. In Utrecht zijn al tien jongeren in deze aanpak opgenomen, Amersfoort en Almere volgen op korte termijn.
- In Brabant vergroot de inzet van een social mediacampagne de meldingsbereidheid van inwoners rondom ondermijning. Het direct aanspreken van bewoners op buurt- en wijkniveau met voorbeelden uit hun eigen achtertuin maakt verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit herkenbaar en resulteert in meer meldingen. Met direct resultaat in bijvoorbeeld Breda waar het aantal meldingen in de wijk Hoge Vucht met 94% steeg.
- In Noord-Nederland wordt ingezet op het voorkomen van jonge aanwas, door gebruik van een escaperoom binnen het mbo en het middelbaar onderwijs. Hierin worden jongeren geconfronteerd met criminele klussen waarmee ze snel geld kunnen verdienen en leren ze wat de consequenties daarvan zijn. Op die manier vergroten we de weerbaarheid van jongeren.

Naast versterkte en nieuwe regionale projecten, is de regionale samenwerking tussen partners verstevigd en is er nog meer eigenaarschap en bestuurlijk bewustzijn over de noodzaak om ondermijning aan te pakken gecreëerd. Goede voorbeelden worden in toenemende mate door de regio's van elkaar overgenomen. Zo staat de aanpak van het programma Straatwaarde(n) van Midden-Nederland model voor programma's in ontwikkeling in de regio's Den Haag, Noord-Holland, Limburg, Noord-Nederland en Oost-Nederland.

Midterm review

Naast alle goede initiatieven, is er zeker ook nog ruimte voor verbetering. In de zomer is een midterm review van het versterkingsprogramma uitgevoerd, om de stand van zaken halverwege de bestedingsperiode (2019 -2021) onder de loep te nemen. Het rapport is als bijlage bij deze brief gevoegd. De review bevestigt dat de basis voor een brede landelijke beweging tegen ondermijning is gelegd en dat, zoals hiervoor beschreven, de eerste concrete acties en resultaten zichtbaar zijn. De midterm review concludeert echter ook dat er minder meters zijn gemaakt dan bij aanvang gedacht en gehoopt. Er is sprake geweest van een vertraging bij de start van de programma's en het werven van personeel is tijdrovend gebleken. Ook heeft de coronacrisis grote invloed gehad op de voortgang van verschillende projecten.

Op basis van het rapport zijn gesprekken gevoerd met de regio's en landelijke partners. Zij herkennen op hoofdlijnen de bevindingen. Tegelijk zijn of raken veel projecten nu op stoom en zien we een inhaalslag. Waar nodig vindt bijsturing of extra versnelling plaats, waarbij indien gewenst mijn departement ondersteunt. Een voorbeeld is de doorontwikkeling van het Joint Data Lab van het project 1 Smart Overheid in Brabant-Zeeland, een platform dat integrale analyses voor en door de RIEC partners mogelijk maakt. Er worden nu goede stappen gezet om juridische knelpunten en technische waarborgen op te lossen. In Amsterdam-Amstelland is na een reset nu het fundament gelegd voor langdurige effectieve

samenwerking in RIEC-verband, met eerste resultaten tot gevolg. En in Noord-Nederland hebben realiteitszin en het inspelen op de actualiteit gezorgd voor een kanteling in de aanpak en het bepalen van bestuurlijke focus, rekening houdend met de unieke kenmerken van de regio. Ook bijsturen is immers onderdeel van de zoektocht naar innovatieve werkwijzen waarmee de aanpak versneld en versterkt kan worden. Vanwege de aanhoudende beperkingen als gevolg van de coronacrisis blijft het in de uitvoering zoeken naar goede manieren om projecten zo effectief mogelijk vorm te geven.

Tussenstand breed offensief

In juni jl. informeerde ik uw Kamer over de uitwerking van het brede offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit. In deze passage bericht ik u kernachtig over de voortgang van; het MIT, kennis en expertise, het dossier bewaken en beveiligen en de preventieve lokale aanpak. Evenals over verdeling van de 15 en 10 miljoen die bij het Brede Offensief zijn vrijgemaakt voor de regionale aanpak in respectievelijk 2021 en 2022.

Multidisciplinair Interventieteam (MIT)

Het MIT is een nieuw en uniek samenwerkingsverband binnen de Nederlandse rechtshandhaving en richt zich op de bestrijding van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Het beschikt over een eigen multidisciplinair datacentrum en specialistische interventiecapaciteit met een ruim mandaat. Het team kan worden beschouwd als een landelijke multidisciplinaire criminele inlichtingendienst met internationale slagkracht. De oprichting van het MIT is een van de grootste veranderingen en meest verregaande vormen van samenwerking binnen het Nederlandse landschap van intelligence-, toezicht-, handhavings- en opsporingsdiensten. Op deze innovatieve wijze versterk ik onze capaciteit om de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit gericht te bestrijden.

Het MIT gaat opereren op het snijvlak van (inter)nationale georganiseerde ondermijnende criminaliteit en de daarmee gepaard gaande criminele geldstromen. Het team is een aanvulling op en werkt actief samen met de bestaande diensten die zich nu al succesvol inzetten binnen de integrale aanpak van ondermijning.

Om tot de meest effectieve interventies te kunnen komen verzamelt het MIT alle mogelijke kennis over bedrijfsprocessen en criminele verdienmodellen. Hiervoor is noodzakelijk dat het MIT gaat beschikken over multidisciplinaire informatie- en analysecapaciteit die nu ontwikkeld wordt. Op basis van deze exacte en gedetailleerde analyse van het MIT worden vervolgens keuzes gemaakt voor gerichte interventies.

In september opende ik de tijdelijke huisvestingslocatie van het MIT in Gorinchem. De voorbereidingsfase is in oktober overgegaan in de projectmatige bouwfase van het MIT. Aan het hoofd van deze projectorganisatie staat een programmteam van vier leden. De werving en selectie hiervoor heeft in de afgelopen periode plaatsgevonden. De formele benoeming van het programmteam MIT is op 10 november jl. door de Stuurgroep MIT namens mij afgerond en door deelnemende partijen bekend gemaakt. De leden van het programmteam zijn afkomstig uit de deelnemende organisaties en zijn als gelijkwaardig team verantwoordelijk voor de bouw en operatie van het MIT. Het programmteam legt over de resultaten verantwoording af aan de Stuurgroep MIT.

Uiteindelijk zal het MIT uitgroeien naar een omvang van honderden specialisten. Eerder heb ik aangegeven dat hierbij kan worden gedacht aan ongeveer 400 fte. Vanzelfsprekend kent een team van een dergelijke omvang een gefaseerde meerjarenopbouw. Ook de vulling van het MIT, onder meer vanuit de deelnemende diensten, zal worden gekoppeld aan de concrete behoefte van het MIT en kan dus ook op verschillende wijzen plaatsvinden, zoals ter

beschikkingstelling, detachering en indiensttreding. Ongetwijfeld zullen ook specialisten van buiten worden aangetrokken. De diverse specialisten werven we zoveel mogelijk via zijinstroom. Ondertussen zijn in oktober de eerste vacatures voor het MIT uitgezet en worden de eerste mensen al aangenomen voor de bouw van het datawarehouse. Naar verwachting kunnen de eerste MIT teamleden in 2021 operationeel zijn. Afhankelijk van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt kan het team eind 2022 zelfstandig operationeel zijn.

Naar verwachting verhuist eind 2021 het MIT naar een locatie in het midden van het land. Hier wordt het MIT samen met onder andere het Team High Tech Crime van de politie gehuisvest. De oprichting van een nieuwe entiteit als het MIT vergt idealiter een eigen juridische basis. Daarom werkt mijn ministerie samen met de ministeries van Defensie en Financiën aan de voorbereiding van een instellingsbesluit. Ook werken we samen met betrokken landelijke organisaties en hun wettelijke gezagen aan een multidisciplinair sturingsmodel en een eerste (juridisch) kader voor de gegevensverwerking, waarbij ervaringen vanuit de vliegende start worden meegenomen. Ik streef ernaar om met de betrokken ambtsgenoten in het eerste halfjaar van 2021 het MIT als zelfstandige entiteit vorm te geven in een instellingsbesluit.

Kennis en expertise

In Vlissingen wordt met structurele middelen een strategisch kenniscentrum (SCK) opgericht om met en voor de partners – zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal– trends en ontwikkelingen van georganiseerde ondermijnende criminaliteit samen met wetenschappers te analyseren en te duiden. Met incidentele middelen is recent een kwartiermaker aangesteld, die een plan van aanpak opstelt voor de inrichting van het SKC. Dit strategisch kenniscentrum staat niet op zichzelf. Op landelijk niveau komen fenomeentafels, waarin de partners op geprioriteerde thema's de integrale aanpak gaan vormgeven, met concreet handelingsperspectief voor lokale en regionale partners. De landelijke fenomeentafels krijgen een plek bij het Landelijke Informatie- en Expertisecentrum (LIEC). Ook voor de fenomeentafels is een kwartiermaker aangesteld.

Het kennisfundament onder de aanpak versterken we verder met een Kennisagenda Ondermijning. Het WODC zal naar verwachting deze kennisagenda uitvoeren. Met de Kennisagenda Ondermijning zal onderzoek worden gedaan naar thema's waar nog onvoldoende kennis over bestaat, en zetten we in op systematische analyse en praktische toepassing van bestaande wetenschappelijke kennis. De eerste onderzoekstrajecten in dit verband zijn al opgestart. Tot slot maakt demonitoring van het Breed offensief ook deel uit van de Kennisagenda.

Bewaken & beveiligen

Al eerder is de bewaking en beveiliging van advocaten, officieren van justitie en rechters geïntensiveerd. In de afgelopen periode is een start gemaakt met de structurele versterking en flexibilisering van de stelsels Bewaken en Beveiligen en Getuigenbescherming. Zo vindt momenteel de eerste tranche van capaciteitsuitbreiding van zowel materieel als personeel plaats. Een goed functionerend stelsel vraagt naast voldoende capaciteit ook om kwaliteitsontwikkeling en voortdurende professionalisering door de betrokken partijen. Hiervoor is het multidisciplinair platform bewaken en beveiligen opgericht. Om de weerbaarheid binnen de beroepsgroepen te versterken zijn inmiddels door de aangetrokken kwartiermakers onderling best practices en ervaring gedeeld.

Belemmeringen rondom informatievoorziening en communicatie zijn van invloed op de beleving van de bedreigde persoon en kunnen het veiligheidsgevoel en vertrouwen in de uitvoering bevorderen. Voor de voortdurende professionalisering van het stelsel heeft het Instituut voor Psychotrauma (IVP) onderzoek gedaan naar de psychosociale effecten van dreiging en beveiliging. De resultaten maken duidelijk dat bedreiging en de daaropvolgende beveiligingsmaatregelen

significante gevolgen hebben voor bedreigde personen en diens naasten. Het IVP doet de aanbeveling om kennisdeling over de psychosociale aspecten van bedreiging bij de uitvoerende organisaties te borgen via een protocol of richtlijn voor het omgaan en communiceren met bedreigde personen. De resultaten en aanbeveling van dit onderzoek dienen als verdere input en steun voor de ingezette versterkingen van het stelsel.

Om blijvend het hoofd te kunnen bieden aan huidige en toekomstige dreigingen in een complexer geworden samenleving laat ik een onafhankelijke commissie het stelsel bewaken en beveiligen beoordelen en voorstellen doen om het toekomstbestendig te maken. Ik zal uw Kamer informeren over de uitkomsten.

Preventieve en lokale aanpak

Acht gemeenten² hebben voor de periode van najaar 2020 tot eind 2022 incidentele middelen gekregen om hun preventieve aanpak van ondermijning te versterken in kwetsbare wijken. Het doel is om te voorkomen dat met name kinderen, jongeren en jongvolwassenen in sociaaleconomisch zwakkere wijken in de georganiseerde criminaliteit terecht komen. In mijn brief d.d. 18 juni 2020³ informeerde ik u hoe ik, samen met de Minister voor Rechtsbescherming en mijn collega's van BZK, OCW, VWS en SZW, het Aanjaagteam Ondermijning (ATO) en de VNG, het tij wil keren door te investeren in een integrale en gebiedsgerichte preventieve aanpak van ondermijning in gemeenten. De gemeenten investeren onder andere in bewezen effectieve dadergerichte interventies zoals 'Alleen Jij Bepaalt Wie je Bent', het 'Preventief Interventie Team (PIT)', en 'Alles Kidzzz'. Maar ook in gedragsinterventies, jongerenwerk, onderwijsprogramma's die jongeren weerbaarder maken en voorlichting over de gevaren van criminaliteit, familiegerichte interventies en de inzet van wijkregisseurs.

Deze preventieve aanpak wil ik lerend evalueren in de vorm van een *learning community* en het in beeld brengen van *best practices*. Het meerjarige en multidisciplinaire onderzoeksprogramma bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) is daarbij ondersteunend om de problematiek te herkennen en waar nodig in te grijpen.

In deze kabinetsperiode zal tot slot in de verdere uitwerking van de preventieve aanpak van ondermijning worden aangesloten bij de gebiedsgerichte aanpak die met gemeenten wordt ingezet vanuit het interbestuurlijke programma Leefbaarheid en Veiligheid van BZK.⁴ Hierbij wordt ook de integrale visie over gebiedsgericht werken in het kader van preventie van ondermijning van het Strategisch Beraad Ondermijning betrokken, die wordt opgesteld op basis van een drietal essays van het Verwey-Jonker Instituut over wijkgericht werken Deze visie wordt in februari 2021 verwacht.⁵

Additionele middelen lokale en regionale aanpak

In aanvulling op de eerdere regionale versterkingsimpuls is er voor het brede offensief tegen ondermijnende criminaliteit een incidenteel bedrag beschikbaar gesteld van 15 miljoen euro in 2021 en 10 miljoen euro in 2022 voor de lokale en regionale aanpak. Het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) heeft mij geadviseerd dit incidentele versterkingsgeld beschikbaar te stellen aan de regio's, "om de continuïteit van hun succesvolle activiteiten te waarborgen en/of op basis van nieuwe inzichten aanvullende activiteiten te ontplooien". Op deze wijze kan de beweging die met de versterkingsprogramma's in gang is gezet de komende periode gecontinueerd en verder uitgebouwd worden. In september jl. heb ik van alle regio's hun concrete plannen ontvangen voor de lokale en regionale aanpak.

² Dit zijn Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Arnhem, Eindhoven, Tilburg en Zaanstad.

³ Kamerstukken II 2019/20, 29 911, nr. 281

⁴ Kamerstukken II 2019/20, 30 995, nr. 97 en nr. 98

⁵ Twee essays zijn reeds verschenen: «Weerbare wijken tegen ondermijning» (2019) en «Een wereld in wijken te winnen, over de justitiële functie bij sociale achterstand» (2020).

Het SBO heeft mij over de verdeling van de versterkingsmiddelen geadviseerd, onder meer op basis van gesprekken met de afzonderlijke regio's. Ik heb het advies van het SBO –met specifieke aandacht voor het voorkomen van criminele carrières en de aanpak van kwetsbare wijken– overgenomen. In bijlage 1 bij deze brief is de verdeling van de middelen over de regio's, en de te financieren projecten weergegeven.

Voortgang ondermijningswetgeving

Om de aanpak van ondermijnende criminaliteit kracht bij te zetten ligt er een stevig wetgevingsprogramma. Sinds ik uw Kamer in november 2019 informeerde over de voortgang zijn er diverse mijlpalen bereikt,⁶ zoals:

- De strafmaat voor illegaal bezit van automatische vuurwapens is sinds 1 januari 2020 verdubbeld; de strafmaat voor daders die zware delicten plegen – zoals geweld en liquidaties – in georganiseerd verband is verhoogd (Stb. 2019, 310).
- Gemeenten en andere bestuursorganen kunnen sinds de per 1 augustus 2020 in werking getreden wijziging van de Bibob wet- en regelgeving nu onder meer ook de justitiële antecedenten nagaan van de zakelijke relaties van de aanvrager van een vergunning (Stb. 2020, 278, 279). Ook kan het Landelijk Bureau Bibob nu overheidsinstanties tippen de Wet Bibob toe te passen als het relevante informatie heeft over strafbare feiten. Het wetsvoorstel Bibob tweede tranche, dat onder andere voorziet in een verruiming van de mogelijkheden tot informatiedeling tussen het Landelijk Bureau Bibob en bestuursorganen en tussen bestuursorganen onderling, is onderweg naar de Raad van State.

Voor verschillende andere wetgevingstrajecten is het afgelopen jaar de parlementaire behandeling gestart. Dit geldt bijvoorbeeld voor het wetsvoorstel versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit, het wetsvoorstel VOG-politiegegevens en het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden. Op korte termijn informeer ik uw Kamer over de mogelijkheden van een zogenoemde non conviction based confiscation (NCBC)-procedure en de contouren van een wettelijke regeling. Naast de NCBC wordt, zoals eerder aan uw Kamer gemeld, onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van strafrechtelijke curatele, spoedbevroezing, verbetermogelijkheden van uitwinning van beslag in het buitenland nadat de beslagene afstand heeft gedaan van het voorwerp en het te gelde maken van in beslag genomen roerende zaken.⁷ In bijlage 2 is een uitgebreider overzicht opgenomen van de voortgang van de ondermijningswetgeving.

Moties/toezeggingen

Als laatste onderdeel van deze voorgangsbrief informeer ik uw Kamer over de voortgang voor wat betreft moties en toezeggingen.

Afpakfonds (motie Krol/Yesilgöz)

De motie Krol-Yesilgöz verzoekt de regering 'te onderzoeken of een afpakfonds kan worden ingesteld, waarin afgepakt geld van drugscriminelen geoormerkt wordt gestort om de drugscriminaliteit tegen te gaan.'⁸

Mijn departement heeft de mogelijkheden van een afpakfonds verkend, in overleg met het ministerie van Financiën. De conclusie is dat de afspraken in het Regeerakkoord en de huidige begrotingsregels van dit kabinet zich niet verenigen met de instelling van een dergelijk afpakfonds. In het Regeerakkoord zijn de ontvangsten uit afpakken, boetes en transacties tot een (grotendeels) generaal dossier benoemd. Dat wil zeggen dat meer- of minderopbrengsten ten opzichte van de raming niet ten gunste of laste van de JenV-begroting komen, maar

⁶ Kamerstukken II, 2019/20, 29 911, nr. 259

⁷ Brief van 19 oktober 2020 "Programmadirecteur-generaal Ondermijning en regie op de Afpakketen".

⁸ Kamerstukken II 2019/20, 35 300, nr. 70

rechtstreeks naar de schatkist vloeien. Tegenover de geraamde ontvangsten uit afpakken, boetes en transacties staan rijksbreed reeds uitgaven op de begroting. Hierdoor is het storten van gelden in een afpakfonds de facto een intensivering waarvoor dekking dient te worden gevonden.

Ook een scenario waarin inkomsten boven de huidige raming in een afpakfonds worden gestort is op dit moment niet mogelijk. Naast het generale karakter van het dossier, is de afspraak gemaakt dat een jaar waarin de inkomsten hoger zijn dan in de raming opgenomen kan compenseren voor een jaar waarin de ontvangsten lager zijn dan geraamd.⁹ Hierdoor komen meeropbrengsten niet vrij voor alternatieve inzet. Het maken van andere budgettaire afspraken over de afpakontvangsten kan in beginsel plaatsvinden in het Regeerakkoord. De instelling van een afpakfonds is op dit moment dus niet mogelijk.

Betere waarborgen voor de veiligheid van de melder van een ongebruikelijke transactie (motie van Nispen)

Ten aanzien van de uitvoering van de aangenomen motie¹⁰, die is ingediend door het lid Van Nispen (SP) tijdens het notaoverleg over de justitieketen van 30 juni jl., informeer ik uw Kamer graag als volgt. In goed overleg met de politie, FIOD en het OM alsook de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) wordt nog meer aandacht besteed aan het waarborgen van de veiligheid van een melder van een ongebruikelijke transactie. Dit betekent dat in die gevallen dat het voornemen bestaat om een door een kleine onderneming¹¹ gemelde ongebruikelijke transactie, die vervolgens door de FIU-Nederland verdacht is verklaard, als bewijs in het strafdossier toe te voegen, ondernemen de opsporingsdiensten nadere actie. Met inachtneming van de wettelijke kaders¹² wordt contact opgenomen met de desbetreffende melder om na te gaan of er (voorziene) dreigingsrisico's zijn als de door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transactie als bewijs in het strafdossier wordt toegevoegd.

Hierbij merk ik nadrukkelijk op dat een melder van een ongebruikelijke transactie te allen tijde zelf contact kan opnemen met de politie bij (voorziene) dreigingen. Dergelijke signalen worden zeer serieus opgepakt, en de overheid kan (aanvullende) maatregelen nemen in het kader van het stelsel bewaken en beveiligen.¹³ Daarnaast kan het OM beziën of gebruik kan worden gemaakt van de bestaande wettelijke kaders¹⁴, die in uitzonderlijke gevallen kunnen worden toegepast, ter bescherming van de melder. Daaronder valt het kunnen anonimiseren van de gegevens van de meldingsplichtige instelling in het strafdossier. De FIU-Nederland en het OM maken deze aangescherpte werkwijze kenbaar aan Wwft-instellingen respectievelijk binnen het OM en de opsporingsdiensten.

Tot slot, in het licht van de aangenomen motie¹⁵, die is ingediend door de leden Van der Linde (VVD) en Alkaya (SP) tijdens het plenaire debat over onder andere

⁹ Kamerstukken II 2019/20, 35 300 VI, nr. 2

¹⁰ Kamerstukken II 2019/20, 31 753, nr. 212. Daarin wordt de regering verzocht in overleg met de beroepsgroepen notarissen en belastingadviseurs te beziën hoe de veiligheid van een melder van een ongebruikelijke transactie beter gewaarborgd kan worden, bijvoorbeeld door de melder in het strafdossier te anonimiseren, en hierover de Kamer te informeren.

¹¹ Hieronder wordt verstaan een onderneming waarvan de bedrijfs- of kantoornaam direct valt te herleiden tot een natuurlijk persoon bij die onderneming.

¹² Hieronder wordt verstaan de kaders van de Wet politiegegevens en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.

¹³ Zie Circulaire met betrekking tot de bewaking en beveiliging van personen, objecten en diensten 2019.

¹⁴ Zie artikel 30, derde lid, en artikel 187d, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering.

¹⁵ Kamerstukken II 2019/20, 35 245, nr. 15. Daarin wordt gemeld dat er nu al signalen zijn van kleine ondernemers die bedreigd worden omdat zij een melding doen van ongebruikelijke transacties. De regering wordt verzocht de uitwerking van de Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn op kleine ondernemingen, onder

de Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn van 3 december 2019, wordt de uitwerking van voornoemde Implementatiewet op kleine ondernemingen gemonitord en hiervan verslag gedaan twee jaar na inwerkingtreding ervan, te weten uiterlijk 21 mei 2022.

Formulieren Bibob (motie van der Graaf)

Aangaande de motie van het lid Van der Graaf (CU) waarin Uw Kamer mij vraagt naar de mogelijkheden om Bibob-vragenformulieren overzichtelijker, concreter en doeltreffender vorm te geven, zodat de mogelijkheden voor gericht eigen onderzoek van gemeenten worden verbeterd, kan ik u het volgende melden. Ik heb inmiddels met alle betrokken partijen, waaronder gemeenten, provincies, RIEC's en het Landelijk Bureau Bibob (LBB) geïnventariseerd welke wensen en knelpunten er bestaan. Binnenkort volgt nader overleg over de wijze waarop deze wensen en knelpunten, indien mogelijk, in de Bibob-vragenformulieren worden verwerkt. Uiteraard worden wijzigingen als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Bibob (eerste tranche) per 1 augustus jl. hierin meegenomen. Ik streef ernaar voor het zomerreces 2021 de motie uit te voeren.

Tip- en beloningsgelden (motie Krol)

In mijn brief aan uw Kamer van 15 juni jl. kondigde ik aan een verkenning te laten uitvoeren naar tip- en beloningsgelden, waarbij de ervaringen in het buitenland met deze instrumenten worden betrokken.¹⁶ Hiermee geef ik een gevolg aan de door uw Kamer aangenomen motie van het lid Krol c.s. om een ruimhartig beloningssysteem in het leven te roepen voor hen die de moed hebben drugscriminelen aan te geven.¹⁷ In deze motie wordt terecht aandacht gevraagd voor het feit dat burgers bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit een belangrijke bron van informatie kunnen zijn. Het gebruik van tip- en beloningsgelden leidt in de praktijk al tot goede resultaten. Op basis van de verkenning bekijk ik welke mogelijkheden er zijn om de inzet van tip- en beloningsgelden nog effectiever te benutten. Inmiddels is de Open Universiteit in opdracht van het WODC met de verkenning gestart. Naar verwachting volgt het eindrapport medio januari 2021, dat ik uw Kamer daarna zo spoedig mogelijk toezendt met mijn beleidsreactie.

Intra-gemeentelijke gegevensdeling (motie Voordewind)

Door het Aanjaagteam Ondermijning (ATO) van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) is, in samenwerking met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en gemeenten, een modelprotocol voor gegevensdeling binnen gemeenten ontwikkeld. Dit modelprotocol is op 20 februari 2020 aan uw Kamer aangeboden.¹⁸ Het protocol geeft handvatten aan gemeenten voor de belangrijke rol die zij vervullen bij de bestuurlijke aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Afgelopen zomer heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid samen met de VNG, het ATO en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) een webinar georganiseerd, waarin aan gemeenteambtenaren uitleg is gegeven over het gebruik van het protocol. Als gemeenten nog tegen specifieke knelpunten aanlopen dan zal ik bezien op welke passende wijze gemeenten geholpen kunnen worden.

Overzicht afpakken (toezegging)

Het lid Groothuizen heeft mij bij het wetgevingsoverleg over het jaarverslag en de slotwet Justitie en veiligheid van 2018 gevraagd een overzicht op te stellen van doelstellingen en resultaten ten aanzien van waardebeslag en incasso. Dit overzicht, voorzien van een toelichting, is opgenomen in bijlage 3.

meer in virtuele valuta, te monitoren en de Tweede Kamer uiterlijk twee jaar na inwerkingtreding van de wet hierover te informeren.

¹⁶ Kamerstukken II 2019/20, 29 911, nr. 279

¹⁷ Kamerstukken II 2019/20, 24 077, nr. 431

¹⁸ Kamerstukken II 2019/20, 29 911, nr. 244

Vergunningen voor evenementen (toezegging)

Tijdens de behandeling van de begroting voor 2020 heb ik uw Kamer toegezegd met de burgemeesters in gesprek te gaan over strengere eisen in evenementenvergunningen om drugsgebruik tegen te gaan. Hiervoor heeft het CCV in kaart gebracht op welke manier vergunningsvoorwaarden nu worden ingezet om drugsgebruik tijdens evenementen te beteugelen. Uit deze inventarisatie blijkt dat vergunningsvoorwaarden ten aanzien van drugsgebruik niet op zichzelf staan. Zij maken deel uit van een geheel aan beleidsmatige uitgangspunten en werkwijzen die zijn afgesproken met de lokale en regionale partners. Ook blijkt dat inzicht en overzicht nodig is over de combinatie(s) van preventieve en handhavende maatregelen die aantoonbaar leiden tot een afname van de hoeveelheid drugs die bezoekers van evenementen aanwezig hebben. Ik ga daarom met gemeenten in gesprek over mogelijkheden om de effectiviteit van hun beleid vast te stellen en dit waar mogelijk te verbeteren, eventueel met ondersteunend landelijk beleid. Bij de vervolgstappen op dit onderwerp houd ik rekening met de omstandigheid dat als gevolg van de coronacrisis er momenteel –en zeker nog enige tijd– geen evenementen mogelijk zijn en deze situatie nog zeker enige tijd zal voortduren. Ik streef ernaar uw Kamer vóór het voorjaar van 2021 nader te informeren.

Verdelingssystematiek RIEC (toezegging)

Het lid Yesilgöz (VVD) vroeg of de reguliere bijdrage aan de RIEC's, al dan niet voor een deel, afhankelijk zou kunnen zijn van de context per regio.¹⁹ De reguliere bijdrage aan de RIEC's bedraagt € 735.000 per jaar per RIEC op basis van cofinanciering door provincies en gemeenten van eenzelfde bedrag. De reguliere bijdrage is deels bedoeld voor de aanpak van ondermijning en deels om uitvoering te geven aan generieke processen als onderdeel van het verder professionaliseren van de RIEC's. Hierbij valt te denken aan het versterken van de bestuurlijke weerbaarheid, of het maken van ondermijningsbeelden. Het doel van deze bijdrage is dat alle regio's gelijkwaardig worden versterkt. Door middel van de versterkingsgelden worden regio specifieke programma's ondersteund waarin de context per regio wordt meegenomen.

Tot slot

Het indammen van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is een strijd van de lange adem. Dit blijkt eens te meer in de huidige tijd: ondanks de coronacrisis gaat de grootschalige drugshandel gewoon door. Waar criminelen zich voor barrières zagen geplaatst door bijvoorbeeld reis- of transportbeperkingen, hebben ze simpelweg nieuwe methodes gevonden om hun illegale handel voort te zetten.

Met de intensiveringen van dit kabinet krijgt de brede maatschappelijke coalitie tegen ondermijning extra repressieve en preventieve slagkracht om de problematiek terug te dringen. De eerste resultaten zijn positief. Daar bouwen we op voort. Ook in internationaal verband om onze internationale samenwerking verder te versterken. De komende periode staat in het teken van de effectieve, volledige uitvoering en implementatie van de intensiveringen. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid staat voor een veilige en rechtvaardige samenleving en blijft zich onverminderd inzetten tegen ondermijnende criminaliteit.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

¹⁹ Kamerstukken II 2019/20, 35 470 VI, nr. 15

Bijlage 1 Additionele middelen lokale en regionale aanpak

	Toekenning in € ²⁰
RIEC Amsterdam-Amstelland: - van kennis naar actie, o.a. analyseteam, coördinator ondermijningsbrigade - versterking weerbaarheid Amstellandgemeenten - aanpak doorgroeiers	2.040.000
Taskforce RIEC Brabant Zeeland: - inzicht in criminele verdienmodellen en versteviging wijkaanpakken - maatschappelijke weerbaarheid, w.o. weerbare jeugd en zeehavens	3.840.000
RIEC Den Haag: - versterking aanpak op geprioriteerde thema drugs - voorkomen jonge aanwas	3.500.000
RIEC Midden Nederland: - continuering regionaal team - continuering en versterking districtelijke teams en Straatwaarde(n)	3.500.000
RIEC Noord-Holland: - project productielocaties drugs - Financial Intelligence Team - maritieme smokkel - dealende jeugd	2.631.000
RIEC Noord-Nederland: - aanpak buitengebied - aanpak havens - jonge aanwas - ondersteuning gemeenten	2.000.000
RIEC Oost Nederland: - continuering versterkingsprogramma 2019-2021 - aanpak rising stars - aanpak jonge aanwas IJsselland - bewustwordingsproject Risk Factory - leerling alert - versteviging positie scholen - capaciteit casusmanagement	2.811.500
RIEC Rotterdam: - continuering versterkingsprogramma 2019-2021	4.500.000
RIEC Limburg: - Taskforce Jeugdige Ondermijners - continuering EURIEC	2.450.000

²⁰ Een deel van het oorspronkelijke budget voor de periode 2019-2021 (ca. 1,8 mln.) wordt herbestedend in het totaal van het programma en biedt daarmee aanvullende dekking voor de toekenning van deze gelden. Daarnaast is voor de posten Maatschappelijke Weerbaarheid (Zeeland-Brabant) en EURIEC (Limburg) alternatieve financiering beschikbaar.

Bijlage 2 Overzicht ondermijningswetgeving

Wetsvoorstel Versterking strafrechtelijke aanpak ondermijning

Het wetsvoorstel versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit dat een aantal voorstellen op strafrechtelijk terrein bevat die bijdragen aan een effectievere aanpak van ondermijnende criminaliteit is op 10 september jl. bij uw Kamer ingediend.²¹ Het betreft de volgende onderwerpen:

1. *Maatregel kostenverhaal vernietiging inbeslaggenomen voorwerpen die ernstig gevaar opleveren voor de leefomgeving of voor de volksgezondheid*
Het opleggen van deze maatregel wordt mogelijk bij veroordeling voor straffbare feiten op grond van de Wet op de economische delicten (WED), de Opiumwet en de Wet wapens en munitie, waarbij stoffen zijn aangetroffen die een groot risico vormen voor de leefomgeving of voor de volksgezondheid, zoals illegaal vuurwerk, illegale gewasbeschermingsmiddelen, drugslaboratoria of hennepkwekerijen. Deze maatregel biedt de mogelijkheid om de kosten die ten laste komen van de staat in verband met het vernietigen van inbeslaggenomen gevaarlijke stoffen te verhalen op de veroordeelde.
2. *Verhoging strafmaximum bedreiging*
Dit voorstel strekt ter uitvoering van het voornemen tot verhoging van het strafmaximum voor bedreiging.²² Het strafmaximum voor bedreiging wordt verhoogd van twee jaar naar drie jaar gevangenisstraf. Voor bedreiging bestuurders in het publieke domein en togadragers komt hier nog een derde bij, zodat de maximale gevangenisstraf dan vier jaar wordt. Deze extra strafverhogingsgrond geldt voor de bedreiging van ministers, staatssecretarissen, commissarissen van de Koning, gedeputeerden, burgemeesters, wethouders, leden van een algemeen vertegenwoordigend orgaan, zoals Kamerleden of raadsleden in de gemeente, officieren van justitie, rechters of advocaten.
3. *Strafbaarstelling binnendringen containerterminals op havens, luchthavens en spoorwegemplacements*
Dit voorstel strekt ter uitvoering van het voornemen te komen tot een meer passende bestraffing van dergelijke activiteiten en het kunnen toepassen van voorlopige hechtenis.²³ Voorgesteld wordt een maximale gevangenisstraf van een jaar. Bij straf verhogende omstandigheden is maximaal twee jaar gevangenisstraf mogelijk (o.a. braak, inklimming, valse sleutels). In bijzondere omstandigheden is extra strafverhoging met een derde mogelijk (maximaal 32 maanden gevangenisstraf). Ook wordt voorlopige hechtenis mogelijk gemaakt. Hierdoor kan beter onderzoek worden gedaan naar de relaties tussen de aangehouden personen en de georganiseerde criminaliteit (inzet BOB-bevoegdheden).
4. *Precursoren*
Het gaat om stoffen waarvoor geen legale toepassing bekend is. Deze stoffen worden aangewezen bij ministeriële regeling. Met de nieuwe strafbaarstelling kunnen ook degenen worden vervolgd die verklaren niet te weten dat de stoffen die ze vervoeren grondstoffen zijn bedoeld voor de productie van illegale drugs. Degenen die dit wel weten of een heel sterk vermoeden daarvan hebben, kunnen reeds worden gestraft op grond van de Opiumwet.
5. *Verruiming van het strafrechtelijk executie onderzoek (SEO)*

²¹ Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met versterking van de strafrechtelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit (versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit) (Kamerstukken 35564).

²² Kamerstukken II 2018/19, 28 684, nr. 560

²³ Kamerstukken II 2018/19, 29 911, nr. 220

Als er aanwijzingen zijn dat de veroordeelde over vermogen beschikt maar een opgelegde geldboete of schadevergoedingsmaatregel niet betaalt of verbeurdverklaarde voorwerpen niet uitlevert, dan voorziet het voorstel in de mogelijkheid van toepassing van de bevoegdheden die reeds kunnen worden gebruikt voor een onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde (het SEO), zoals stelselmatige observatie en tappen. Nu kan alleen bij het uitblijven van betaling van een ontnemingsmaatregel door het openbaar ministerie SEO worden gevorderd. Hiervoor is een machtiging vereist van de rechter-commissaris.

Wetsvoorstel VOG-politiegegevens

Het conceptwetsvoorstel VOG politiegegevens beoogt te regelen dat voor bepaalde functies de VOG niet alleen kan worden geweigerd op basis van justitiële documentatie, maar ook uitsluitend op basis van relevante politiegegevens.²⁴ Beoogd wordt de VOG politiegegevens in te zetten bij aangewezen functies die een hoge mate van integriteit vereisen. Hierbij wordt onder meer gedacht aan functies bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), het OM, de Douane en aan bepaalde categorieën buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's). Het wetsvoorstel is aanhangig bij de Tweede Kamer en geagendeerd voor een wetgevingsoverleg dat is gepland op 7 december 2020.

Toezeggingen aan getuigen

Onderdeel van het wetgevingsprogramma voor de aanpak van ondermijning vormt de verkenning van mogelijkheden tot verruiming van de regeling omtrent toezeggingen aan getuigen. Deze regeling staat ook wel bekend als de 'kroongetuigenregeling'. In het kader van de aanpak van ondermijning heeft het OM in 2018 gepleit voor verruiming van die regeling. De werkgroep die is ingesteld ter verkenning van mogelijkheden om de regeling inzake toezeggingen aan getuigen te verruimen, heeft inmiddels de nadere analyse afgerond die noodzakelijk is om te komen tot concrete voorstellen voor maatregelen die het grootste effect zullen hebben. Bij de uitwerking is betrokken het internationaal vergelijkend onderzoek naar toezeggingen aan getuigen in strafzaken in vier landen, dat in opdracht van het WODC is uitgevoerd door de Universiteit Leiden, en dat op 30 april 2018 aan uw Kamer is aangeboden.²⁵ Bij de uitwerking is tevens betrokken de uitkomsten van het arrest van de Hoge Raad in de strafzaak Passage, dat op 23 april 2019 is gewezen. Daarnaast is op 2 september jongstleden op verzoek van de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid een (besloten) technische briefing gehouden over dit onderwerp. Het voornemen is om uw Kamer begin 2021 te informeren over deze uitwerking.

NCBC

De zogenoemde non-conviction based confiscation (NCBC) betreft de confiscatie van vermogensbestanddelen zonder voorafgaande veroordeling van een persoon voor het beramen of plegen van een strafbaar feit. In mijn brief van 18 juni 2020 heb ik uw Kamer laten weten dat mede naar aanleiding van de notitie van de fracties van D66 en SP over een NCBC procedure, die is gepresenteerd in het kader van de behandeling van de begroting voor het Ministerie van Justitie en Veiligheid 2020, overleg gaande is met het Openbaar Ministerie over de mogelijkheid van een dergelijke procedure.²⁶ Daarbij is duidelijk geworden dat dit instrument een bijdrage kan leveren aan de bestrijding van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Tijdens het Wetgevingsoverleg over het Jaarverslag en de Slotwet 2019, gehouden op 16 juni 2020, heb ik toegezegd dit najaar in een brief terug te zullen komen op de NCBC.²⁷ Uw Kamer ontvangt op korte

²⁴ Wijziging van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens in verband met het mogelijk maken van het in bepaalde gevallen weigeren van afgifte van een verklaring omtrent het gedrag op basis van politiegegevens (Kamerstukken 35355)

²⁵ Kamerstukken II 2017/18, 29 911, nr. 198

²⁶ Kamerstukken II 2019/20, 29 911, nr. 281

²⁷ Kamerstukken II 2019/20, 35 470 IV, nr. 15

termijn deze brief waarin ik in ga op de mogelijkheden van een NCBC procedure en de contouren zal schetsen van een wettelijke regeling.

Strafrechtelijke curatele

In eerdergenoemde brief van 18 juni 2020 is eveneens aangekondigd dat de uitvoeringsmogelijkheden van strafrechtelijke curatele nader worden onderzocht, naast de voorbereiding van een wettelijke regeling.²⁸ Strafrechtelijke curatele moet het mogelijk maken langdurig toezicht te houden op het vermogen van een veroordeelde, met als doel een (deels) niet geïnde ontnemingsvordering direct te kunnen innen als een veroordeelde weer vermogen opbouwt. Thans is een uitvoeringstoets in voorbereiding, om de baten en lasten van een dergelijke maatregel in kaart te brengen.

NPS

Dit wetsvoorstel voorziet in een verbod op bepaalde, veel voorkomende, groepen nieuwe psychoactieve stoffen (NPS-en) en beoogt daarmee de productie en handel in deze stoffen die qua werking sterk lijken op de reeds verboden drugs te belemmeren. Het conceptwetsvoorstel NPS is in consultatie gegeven. Inmiddels zijn de ingekomen adviezen verwerkt en kan, zodra financiële dekking is gevonden voor de kosten van het wetsvoorstel, dit worden behandeld in de Ministerraad, met het oog op het vragen van advies van de Afdeling advisering van de Raad van State.

Wijzigingen Wet Bibob

Met ingang van 1 augustus 2020 is de wetswijziging Bibob eerste tranche en de bijhorende wijziging van het Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens in werking getreden.²⁹ Het wetsvoorstel Bibob tweede tranche is onderweg naar de Afdeling advisering van de Raad van State. Dit wetsvoorstel regelt een verruiming van de mogelijkheden tot informatiedeling (tussen het Landelijk Bureau Bibob en bestuursorganen en tussen bestuursorganen onderling met het oog op de toepassing van de Wet Bibob), uitbreiding van de reikwijdte van de Wet Bibob (met het toestemmingsvereiste bij vervreemding van een opstalrecht en met bepaalde omgevingsvergunningen) en uitbreiding van de eigen onderzoeksbevoegdheden van bestuursorganen (met de toegang tot fiscale gegevens over derden).

Wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden

Het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden is op 24 april 2020 bij uw Kamer ingediend.³⁰ Dit wetsvoorstel maakt optimale gegevensuitwisseling mogelijk tussen overheidsinstanties, zoals gemeenten, politie, openbaar ministerie en de Belastingdienst. Voor de bestrijding van ernstige en ondermijnende criminaliteit moeten overheden die daarover informatie hebben, die gegevens met elkaar kunnen uitwisselen om effectiever op te treden. Doordat nu een specifieke wettelijke grondslag voor gezamenlijke gegevensverwerking ontbreekt, is er in veel opzichten onduidelijkheid over de bestaande juridische mogelijkheden om informatie met meerdere overheidsorganisaties te delen en gezamenlijk te verwerken. Met dit wetsvoorstel wordt een duidelijk juridisch kader voor gezamenlijke gegevensverwerking gecreëerd. Waar dat echt noodzakelijk is, kan in beperkte mate ook informatie worden uitgewisseld met private partijen, bijvoorbeeld banken. Doel van het wetsvoorstel is om de effectiviteit te vergroten van de integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit, van risico's van inbreuken op de integriteit van het

²⁸ Kamerstukken II 2019/20, 29 911, nr. 281

²⁹ Wet van 1 juli 2020 tot wijziging van de Wet Bibob in verband met diverse uitbreidingen van de toepassingsmogelijkheden daarvan alsmede enkele overige wijzigingen (Staatsblad 2020, 278); Besluit van 15 juli 2020, houdende wijziging van het Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens in verband met de verstrekking van justitiële gegevens over de zakelijke omgeving van betrokkene ten behoeve van het eigen onderzoek door bestuursorganen op grond van de Wet Bibob (Staatsblad 2020, 279).

³⁰ Kamerstukken, 35 447.

financiële stelsel, van witwas- of fraudeconstructies, van complexe problemen rond personen op het vlak van zorg en veiligheid, en van onder meer (andere) ernstige vormen van criminaliteit. In aanvulling op de AVG wordt een aantal waarborgen vastgelegd voor een goede bescherming van de persoonsgegevens die door deze samenwerkingsverbanden worden verwerkt. Het gaat om gegevensverwerking door het FEC (Financieel Expertisecentrum), iCOV (Infobox voor Crimineel en Onverklaarbaar vermogen), de RIEC's (de regionale informatie- en expertisecentra) en de Zorg- en Veiligheidshuizen. De nota naar aanleiding van het verslag is op 16 oktober 2020 naar uw Kamer verzonden. Het wetsvoorstel is geagendeerd voor een wetgevingsoverleg dat is gepland op 7 december 2020.

Initiatiefvoorstel Wet bestuurlijk verbod ondermijnende organisaties van de leden Kuiken, Van Toorenburg, Van Wijngaarden, Van der Graaf en Van der Staaij

Dit initiatiefwetsvoorstel voorziet in een bevoegdheid voor de Minister voor Rechtsbescherming om organisaties die een cultuur van wetteloosheid creëren, bevorderen of in stand houden bij beschikking te verbieden.³¹ Het voorstel is blijkens de toelichting gericht op het verbieden van Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's) en soortgelijke organisaties. De Tweede Kamer heeft dit voorstel op 23 juni 2020 aangenomen, waarna het voorstel is ingediend bij de EK. De Eerste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid heeft op 30 oktober 2020 het voorlopig verslag hierover uitgebracht en besloten de verdere behandeling in samenhang of samenlopend in tijd met het regeringsvoorstel over de aanpassing van art. 2:20 BW voort te zetten. Het is aan de initiatiefnemers om verdere mededelingen te doen over de inhoud en voortgang van hun voorstel.

Wetsvoorstellen screening van wethouders en gedeputeerden

Het eerder aangekondigde wetsvoorstel dat onder andere de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor wethouders en gedeputeerden verplicht stelt, is inmiddels aanhangig bij de Tweede Kamer. Daarnaast werkt de Minister van BZK aan een tweede tranche aan wetgeving met betrekking tot het waarborgen van de bestuurlijke integriteit. In dit tweede wetsvoorstel zal onder andere een risicoanalyse integriteit bij de benoeming van wethouders en gedeputeerden verplicht worden gesteld; bij de begrotingsbehandeling BZK voor het jaar 2020 is een motie-Van der Graaf c.s. aangenomen waarin is verzocht om dit wettelijk te verankeren.³² Ten slotte zal ook de screening van burgemeesters en commissarissen van de Koning worden aangescherpt. Beide tranches zullen in werking treden voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022.

Wetsvoorstel sluitingsbevoegdheid bij verstoren openbare orde door aantreffen wapens of beschieten van een woning

Het conceptwetsvoorstel is in consultatie geweest. De reacties daarop worden nu verwerkt. Naar verwachting zal dit conceptwetsvoorstel begin volgend jaar in de ministerraad worden behandeld om voor advies aan de Raad van State te worden gezonden.

Anti-ondermijningsfonds/ afpakfonds

Voor de gealloceerde besteding van de Regeerakkoordgelden tegen ondermijning is een apart wettelijk fonds niet nodig gebleken. Naar aanleiding van de in november 2019 aangenomen motie Yesilgöz/Krol, die oproept te onderzoeken of afgepakt vermogen van drugscriminelen in een fonds kan worden geplaatst, met het oog op de bestrijding van drugscriminaliteit, zijn in overleg met het Ministerie van Financiën de mogelijkheden voor een afpakfonds verkend.³³ De conclusie is dat de afspraken in het Regeerakkoord en de huidige begrotingsregels van dit kabinet zich niet verenigen met de inrichting van een dergelijk fonds. Dat maakt dat de instelling van een afpakfonds op dit moment niet aan de orde is.

³¹ Kamerstuk, 35 079

³² Kamerstukken II 2019/20, 35300 VII, nr. 29

³³ Kamerstukken II 2019/20, 35 300 VI, nr. 70

Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen

Om de aanpak van witwassen effectiever te maken is een plan opgesteld waarin hiertoe maatregelen zijn aangekondigd.³⁴ Deze maatregelen verhogen de barrières voor witwassen, vergroten de effectiviteit van de poortwachtersfunctie en het toezicht op de naleving ervan en versterken de opsporing en vervolging. Het plan van aanpak witwassen behelst in totaal negen verschillende wetsvoorstellen. Een drietal daarvan is dit jaar reeds in werking getreden, te weten de Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn, de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten en de Wet verwijzingsportaal bankgegevens. De zes andere wetsvoorstellen bevinden zich in verschillende stadia.³⁵ Zo is het conceptwetsvoorstel plan van aanpak witwassen vorige maand ter advisering aangeboden aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Dit conceptwetsvoorstel voorziet in wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en betreft de volgende onderwerpen: verbod op contante betalingen vanaf € 3.000 voor beroeps- of bedrijfsmatige handelaren; vergemakkelijking van gegevensdeling tussen Wwft-instellingen behorende tot dezelfde categorie bij een hoger risico op witwassen of terrorismefinanciering; mogelijkheid voor gezamenlijke transactiemonitoring door banken en verbieden trustdiensten met bijzonder hoge integriteitsrisico's.

³⁴ Kamerstukken II 2018/19, 31 477, nr. 41

³⁵ Zie de brieven over de voortgang van het plan van aanpak witwassen, Kamerstukken II 2019/20, 31 477, nr. 50 en nr. 51. Eind dit jaar wordt de derde voortgangsbrief naar uw Kamer verzonden.

Bijlage 3 Overzicht afpakken

In onderstaand overzicht wordt ingegaan op strafrechtelijke afpakresultaten. Buiten beschouwing blijven relevante resultaten uit fiscale of andersoortige bestuursrechtelijke interventies en de compensatie van slachtoffers. Mijn intentie is op termijn een integraal overzicht van behaalde relevante afpakresultaten beschikbaar te stellen aan de Tweede Kamer. Onder de regievoering van de afpakketen is een integrale afpakmonitor in de maak die bijdraagt aan de verbeteractie tot monitoring van geboekte resultaten en effecten zoals toegelicht in mijn brief aan uw Kamer over de programmadirecteur-generaal Ondermijning en de verbetering van de afpakketen.

Voor waardebeslag gelden dusver geen concrete overheidsbrede doelstellingen. Wel zijn beslagdoelstellingen voor de Bijzondere Opsporingsdiensten in de handhavingsarrangementen opgenomen. Deze arrangementen zijn vertrouwelijk. In het kader van de Veiligheidsagenda 2019-2022 zijn strafrechtelijke beslagdoelstellingen voor de politie afgesproken.

Voor de incasso worden in de begroting Justitie en Veiligheid meerjarige ramingen opgenomen op artikel 33 bij de ontvangsten, onder de titel "afpakken". Deze ramingen zijn geen doelstellingen voor het Openbaar Ministerie in de zin van prestatieafspraken. De ramingen zijn een begrotingsafspraken tussen de minister van Justitie en Veiligheid en de minister van Financiën. De raming vindt plaats op basis van resultaten die in voorgaande jaren zijn gerealiseerd, met het besef dat resultaten per jaar sterk kunnen fluctueren.. In het Regeerakkoord van het kabinet-Rutte III is het volledige risico van de realisatie op afpakken bij de algemene middelen komen te liggen. In het voorjaar van 2019 is vervolgens bij de voorjaarsnota 2019 door de minister van Justitie en Veiligheid en de minister van Financiën afgesproken dat de additionele verhoging van de opbrengstenraming (met circa 78 miljoen euro) voor risico van het ministerie van Justitie en Veiligheid is.³⁶

De gedachte van concrete incassodoelstellingen per politie-eenheid is in het kader van de Veiligheidsagenda 2019-2022 losgelaten. In 2019 concludeerde het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) dat de incassodoelstelling onvoldoende past bij de rol en verantwoordelijkheden die de politie heeft in het kader van ontneming ofschoon wel vinger aan de pols zal worden gehouden bij gerealiseerde incassoresultaten door middel van een incassorapportage. Daartegenover werden doelstellingen afgesproken inzake waardebeslag, het verbeteren van slachtofferbeslag, het verrichten van financieel onderzoek en het in kaart brengen van verstoringen van criminele bedrijfsprocessen in het bijzonder inzake de aanpak van drugs. Voor de Bijzondere Opsporingsdiensten zijn incassodoelstellingen wel onderdeel van de afgesproken handhavingsarrangementen. Rijksbrede, integrale incassodoelstellingen zijn momenteel niet aanwezig.

Soms is het boetedeel van een (grote) transactie of ontnemingsschikking een zeer groot deel van het vastgestelde of overeengekomen bedrag. Sinds 2016 geldt dat ook het boetedeel van transacties en ontnemingsschikkingen een risico voor de algemene middelen is.

In onderstaande tabel zijn voor de afgelopen 10 jaar opgenomen: de waardebeslag-resultaten, de incasso-ramingen zoals in de begroting van JenV zijn vastgelegd en de feitelijke incassoresultaten. Voor de laatste jaren is onderscheid gemaakt tussen grote (meer dan tien miljoen euro) en kleinere opbrengsten (minder dan tien miljoen euro). Ook het ontvangen boetedeel per jaar is zichtbaar gemaakt. Tot slot, de regel "totaal" geeft per jaar het verschil weer tussen de

³⁶ Kamerstukken II 2019/20, 35 300 VI, nr. 2

raming en het geïncasseerde bedrag in dat jaar, inclusief het boetebedrag. Het betreft geverifieerde cijfers in september 2020.

Afpakken incasso										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Raming:										
Ingediende begroting	27,8	30,8	35,8	59,6	70,1	90,6	152,5	312,6	342,4	330,4
Gerealiseerde incasso afpakkelden										
Zaken < 10 mln.					79,9	82,5	81,2	65,7	74,1	78,0
Zaken > 10 mln. (hoge transacties):										
Ontnemingsdeel					56,1	61,1	335	158,8	100,0	184,1
Boetedeel					94,0	4,7	100,8	83,3	675,0	0,0
Totaal	33,9	30,8	29,2	89,0	230,0	148,3	517,3	307,8	849,1	262,1
Tekort (-) of overschot (+)	6,1	0,0	-6,6	29,4	159,9	57,7	364,8	-4,8	506,7	-68,3
Waarde-beslag										
Gerealiseerde waarde van beslag	129*	191*	141*	210	250	407	439	360	401	258

* Bij de gerealiseerde waarde van beslag zijn de cijfers weergegeven zoals opgenomen in de jaarberichten van het OM. In de jaarberichten van 2010, 2011 en 2012 werd beslag nog niet opgenomen. Voor die jaren zijn de cumulatieve beslagcijfers gebruikt.

To: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e - BD/DGPenV/PPBT 5.1.2e @minjenv.nl; 5.1.2e - BD/DGO 5.1.2e @minjenv.nl;
5.1.2e @belastingdienst.nl 5.1.2e @belastingdienst.nl;
5.1.2e @belastingdienst.nl 5.1.2e @belastingdienst.nl;
5.1.2e @belastingdienst.nl 5.1.2e @belastingdienst.nl; 5.1.2e @politie.nl 5.1.2e @politie.nl;
5.1.2e @om.nl 5.1.2e @om.nl 5.1.2e @mindef.nl; 5.1.2e @om.nl 5.1.2e @om.nl; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @politie.nl; 5.1.2e @mindef.nl 5.1.2e @mindef.nl
Cc: 5.1.2e 5.1.2e @accenture.com; 5.1.2e 5.1.2e @accenture.com; 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e @accenture.com]

From: 5.1.2e
Sent: Wed 1/20/2021 1:51:05 PM
Subject: Verslag werksessie 2 + hernieuwde aanzet Commander's Intent
Received: Wed 1/20/2021 1:52:17 PM
[20210120 Vernieuwde conceptversie commander's intent 0.2.pdf](#)
[20210120 MIT Werksessie 2 Uitkomsten.pdf](#)
[Tekening MIT werksessie 15 jan.jpg](#)

Dag allen,
Allereerst dank voor jullie aanwezigheid bij de tweede MIT werksessie op vrijdag 15 januari. In bijlage vinden jullie de volgende materialen:

- Uitkomsten werksessie + uitgebreide verslaglegging, hierin zijn de volgende zaken uitgelicht
 - *Overzicht vervolgstappen*
 - *Aantal samenweringsprincipes en werkafspraken*
 - *Thema's die aan bod kwamen in de co-creatie*
- Een hernieuwde aanzet tot de Commander's Intent (versie 0.2)
- De tekening van de sessie (in JPG format)

Mochten er vragen en/of opmerkingen zijn over bovenstaande, schroom dan niet om contact op te nemen.
Namens het gehele werksessie team,
Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.2,5.1.2i

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2i,5.2

5.1.2a

5.1.2a

5.1.2a

DG Ondernijning

Contactpersonen

5.1.2e
5.1.2e

Datum

6 april 2021

agenda

Annotatie MJenV

Omschrijving	Overleg met 5.1.2e inzake het MIT
Vergaderdatum en -tijd	22 maart 2022 17:30 – 18:00
Aanwezig	Dilan Yesilgöz-Zegerius (MJenV)
	5.1.2e (lid Korpsleiding)
	5.1.2e 5.1.2e (Beleidsteam MIT)

Annotatie

U spreekt 5.1.2e over het MIT, zoals afgesproken tijdens uw werkbezoek aan de Landelijke Eenheid. 5.1.2e is lid van de korpsleiding van de Politie en in de korpsleiding onder meer verantwoordelijk voor de portefeuilles opsporing, ondernijning (waaronder het MIT) en migratie en neemt zitting in de Stuurgroep MIT.

U kunt 5.1.2e vragen naar:

- Haar visie op het MIT en waar het MIT nu staat;
- hoe de politie gaat bijdragen om het MIT in een stroomversnelling te laten komen. Dit ook i.r.t. het (verstevigen van) draagvlak voor het MIT binnen de politie.

Toelichting

Beheersmatige ondersteuning Politie

Het MIT is juridisch gezien geen eigen entiteit of organisatie, maar een samenwerking tussen de deelnemende organisaties. Het zijn van een multidisciplinair samenwerkingsverband is in zijn aard niet verenigbaar met het zijn van een onderdeel van een van de samenwerkende organisaties. De politie draagt zorg voor het beheer van het MIT: de facilitaire dienstverlening, huisvesting, inrichting, onderhoud en ontwikkeling van gemeenschappelijke ICT-voorzieningen ten behoeve van het MIT. Dit is naar analogie van de landelijke meldkamerorganisatie en de Kustwacht.

Directeur, Programmateam MIT en politie

Het MIT bestond uit 4 ontkleurde PGT-leden, waarvan 5.1.2e vanuit de politie het algemeen verantwoordelijke PGT-lid was. In een bespreking tussen politie en Korpsleiding begin september is afgesproken dat er een éénhoofdige leiding op het MIT zou komen op het niveau eenheidsleiding die een boegbeeld voor het MIT zou kunnen zijn. Het bleek lastig iemand van dit niveau te vinden. 5.1.2e is in het najaar gestopt. Er is een kandidaat naar voren geschoven

vanuit de politie voor de directeursfunctie MIT die het niet is geworden. In de Stuurgroep is afgesproken dat er in een open procedure geworven zal worden.

DGO

Datum

29 maart 2021

Aandeel politie in het MIT: middelen en financieel

De politie heeft een groot aandeel in het MIT:

	Totaal fte MIT	Waarvan IN het MIT	Waarvan VOOR het MIT
Politie	192	174	18
FIOD	78	67	11
Douane	51	14	37
OM	49	5	44
Kmar/Defensie	34	19	15
Belastingdienst	33	3	30
Totaal	437	282	155

Zoals in onderstaande tabel te zien is krijgt de politie (37,7 miljoen oplopend tot) 40,4 miljoen voor fte's en wordt daarnaast variabel gecompenseerd voor de beheerskosten.

De structurele gelden voor het MIT (totaal €93 mln) worden ingezet voor versterking van de samenwerkende organisaties: enerzijds voor het ter beschikking stellen van capaciteit *in* en *voor* het MIT (85 mln.) en anderzijds om keteneffecten op te vangen (€8 mln). Binnen de €85 mln. is een budget van ca. €16 mln. beschikbaar voor het opvangen van de vergrote werklust bij de moederorganisaties door de komst van het MIT. In het budget wordt naast personele kosten ook rekening gehouden met de materiele kosten (bijvoorbeeld voor het datawarehouse MIT) en beheerskosten (o.a. huisvesting, facilitaire voorzieningen, programmteam, etc.).

	structureel
Totaal	93,0
<i>Landelijk en internationaal opererend interventieteam</i>	<i>68,0</i>
Politie	40,4
Defensie	7,8
Belastingdienst/FIOD/Douane	13,6
OM	6,2
<i>Directe organisatie effecten MIT</i>	<i>16,6</i>
Defensie	5,8
Belastingdienst/Douane	6,4
OM	2,6
ZM (kabinet RC)	1,8
<i>Keteneffecten MIT (o.a. Rijksrecherche, Defensie, OM-BES)</i>	<i>8,4</i>

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

5.1.2i,5.2

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal Ondermijning

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
3311670

Datum 11 mei 2021
Onderwerp Inrichting en doorontwikkeling Multidisciplinair Interventieteam (MIT)

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

In het Notaoverleg Politie van 3 februari jl. heb ik toegezegd uw Kamer nader te informeren over de taak, opzet en doorontwikkeling van het Multidisciplinair Interventieteam (MIT). Middels deze brief doe ik deze toezegging gestand.

De opgave, ambitie en doelstelling van het MIT

Met het nietsontziende geweld en de exorbitante bedragen die omgaan in de drugshandel, vormt de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit een bedreiging voor de nationale veiligheid en de democratische rechtsorde¹. De afgelopen jaren is er, mede door een verbeterde samenwerking, veel succes geboekt in de strijd tegen georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Ieder voor zich én in verschillende vormen van samenwerking hebben overheidspartijen aansprekende resultaten geboekt: van het oprullen van Crystal Meth laboratoria tot de Nederlandse bijdrage aan verschillende internationale opsporingsonderzoeken waarmee de versleutelde communicatie tussen criminelen is blootgelegd (Ennetcom, Encrochat, Sky ECC).

Om de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit de komende jaren verder terug te dringen en Nederland minder aantrekkelijk te maken voor de vooral internationaal georganiseerde criminaliteit, is meer nodig. De aanpak van ondermijning is al lang niet meer alleen een strafrechtelijke aangelegenheid, maar heeft overheid breed prioriteit. Vanuit Douane, Belastingdienst, Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD), KMar/Defensie, politie en OM is er behoefte aan een integrale aanpak op landelijk en internationaal niveau. Het MIT vormt die aanvulling op de bestaande aanpak en vervult een vliegwielfunctie voor innovatie en samenwerking. Het MIT voorziet in een door alle deelnemende organisaties geformuleerde behoefte.

Doelstelling van het MIT is het blootleggen en duurzaam verstoren van criminele structuren, bedrijfsprocessen en verdienmodellen, die verweven zijn met of misbruik maken van legale structuren en de legale economie. Het MIT richt zich specifiek op die vormen van de (inter)nationale georganiseerde, ondermijnende criminaliteit die een bedreiging vormen voor de democratische rechtsorde en de nationale veiligheid.

¹ Nationale Veiligheidsstrategie 2019, TK Vergaderjaar 2018-2019, 30 821, nr. 81.

Wat doet het MIT en wat gaat het MIT doen?

Het MIT zal de manier waarop criminele netwerken en hun facilitators opereren en misbruik (kunnen) maken van legale sectoren in Nederland en in het buitenland inzichtelijk maken en blootleggen en vervolgens met behulp van de juiste partners bestrijden en verstoren. Wanneer criminelen hun werkwijze aanpassen, past het MIT de interventies aan. Het MIT zal op een proactieve, wendbare, multidisciplinaire en data-gedreven modus opereren op nationaal en internationaal niveau. Het MIT zal dus kort gezegd systemische bedreigingen (1) in kaart brengen d.m.v. integrale data-analyse, en (2) deze (laten) verstoren en bestrijden d.m.v. interventies. Interventies kunnen zowel gepleegd worden door medewerkers van de deelnemende organisaties aan het MIT op basis van hun bestaande wettelijke taken en bevoegdheden als door andere relevante partijen op advies van het MIT.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
11 mei 2021

Ons kenmerk
3311670

Korte termijn/ huidige situatie

Gegevensdeling en operationeel samenwerkingsverband

Het MIT functioneert als samenwerkingsverband op het gebied van gegevensverwerking en operationele activiteiten. Doel hiervan is:

- Deling van informatie, kennis en expertise.
- Coördinatie en overzicht om tot betere keuzes voor interventies te komen, met meer effect.
- (Laten) plegen van effectieve operationele interventies.

Terwijl de operationele capaciteiten – waaronder de inrichting van een datawarehouse - volgens plan worden opgebouwd, wordt reeds gewerkt in multidisciplinaire teams. Deze worden nu nog vooral gevuld met professionals uit de verschillende deelnemende organisaties. Zij werken vanuit hun bestaande wettelijke taken en bevoegdheden operationeel samen. Het MIT zal gebruik maken van de gegevens en inzichten die beschikbaar zijn bij de moederorganisaties. De gezamenlijke gegevensverwerking vindt plaats op basis van een convenant dat binnenkort wordt vastgesteld.

Operationele werkzaamheden MIT

Het MIT start in de komende maand met 6 operationele trajecten:

- 1) Aanpak financiële facilitators – twee teams
Deze richten zich onder andere op de vermenging van onder- en bovenwereld, zoals misbruik van het reguliere financiële stelsel en de trustsector en 'Trade Based Money Laundering' en investeringen in de vastgoedsector.
- 2) Aanpak logistieke facilitators – twee teams
Logistieke en organisatorische systemen die gebruikt worden voor de smokkel van drugs via mainports worden in kaart gebracht. Hierbij richten teams zich op de cruciale rollen en op cruciale locaties, knooppunten en internationale logistieke schakels.
- 3) Intelligence – twee teams
Het MIT richt zich op specifieke intelligence vraagstukken die verband houden met de systemische benadering van georganiseerde criminaliteit.

Opbouw MIT-organisatie

De inrichting van het MIT is inmiddels in volle gang: er werken nu ongeveer 70 fte, voorzien is dat eind 2021 ca 130 fte in en/of voor het MIT werken, eind 2022 ca 240 fte en eind 2023 het totale aantal van 300 a 400 fte is bereikt. Het inrichten van een innovatief werkend, specialistisch en multidisciplinair team van

deze omvang is een complex proces. Het werven van de benodigde, schaarse expertise vergt tijd. Er is bewust gekozen voor een gefaseerde meerjarige opbouw. Daarmee kan beter geborgd worden dat het werven van dergelijke expertise niet een te grote wissel trekt op de bestaande organisaties.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
11 mei 2021

Ons kenmerk
3311670

Waar gaan we naar toe: MIT met eigen bevoegdheden

Het MIT zal onder meer door de start van de zes operationele trajecten al op korte termijn een bijdrage leveren aan de inspanningen om de ondermijnende criminaliteit aan te pakken. De volle potentie van het MIT kan worden verwezenlijkt zodra het een zelfstandige entiteit is geworden op basis van een wettelijke regeling met eigen bevoegdheden. Naast de hierboven toegelichte operationele werkzaamheden en samenwerking zal het MIT daarmee bevoegdheden krijgen op het gebied van de (zelfstandige) informatieverwerving en informatieverwerking. Hierin zit het meest vernieuwende van het MIT: dat er op basis van toegang tot en eigen verwerving van relevante gegevens proactief hoogwaardige systeemgerichte analyses en integrale informatiebeelden kunnen worden gemaakt over criminele systemen die een bedreiging (kunnen gaan) vormen voor de Nederlandse rechtsstaat. Niet alleen met gegevens verkregen door opsporingsdiensten, maar ook met gegevens die andere diensten van de overheid vanuit haar wettelijke taak verzamelt en genereert.

Met deze aanpak moet het MIT uiteindelijk in staat zijn het onderliggende systeemniveau van patronen en kwetsbaarheden in zowel de legale infrastructuur als van criminele organisaties bloot te leggen en relevante partijen, zowel de partners in het MIT als daarbuiten, daarover waar mogelijk te informeren. Zo kan er meer geacteerd worden op basis van dreigingen en niet-zichtbare criminaliteit. Zodat op basis van de inzichten in de patronen voorspeld kan worden hoe criminele netwerken reageren en veranderen na het plegen van interventies. Dit zal het handelingsperspectief van de overheid in de strijd tegen de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit aanzienlijk verruimen en verkleint de speelruimte van criminelen. Om dit te realiseren, is nieuwe wetgeving nodig, waarin zowel de bevoegdheden als de waarborgen goed zijn vastgelegd. Op dit moment wordt bezien hoe dit kan worden vormgegeven. In het wetgevingstraject zullen de ervaringen die het MIT opdoet worden meegenomen waarbij wordt geëvalueerd hoe de operationele samenwerking verloopt en of er ook ten aanzien van interventies aanvullende bevoegdheden benodigd zijn.

Tot slot

De schriftelijke vragen van het lid Yeşilgöz-Zegerius over het MIT beantwoord ik apart en in mijn reguliere brieven over de aanpak ondermijning houd ik uw Kamer blijvend op de hoogte van de voortgang van de inrichting van het MIT.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Minister van Justitie en
Veiligheid**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
3411409

Datum 6 juli 2021

Onderwerp MIT nadere toelichting naar aanleiding van Commissiedebat 16 juni jl.

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

In het overleg met de vaste commissie Justitie en Veiligheid over Criminaliteitsbestrijding en Ondermijning van 16 juni jl. heb ik toegezegd uw Kamer een brief te sturen met daarin een overzicht van de brieven aan uw Kamer over het Multidisciplinair Interventieteam (MIT), een toelichting te geven op gegevensverwerking, convenant en instellingsbesluit, op de sturing en het gezag van het MIT en nader in te gaan op vragen over de capaciteit en bezetting MIT. Middels deze brief doe ik deze toezeggingen gestand.

Overzicht Kamerbrieven MIT

Op 18 september 2019 riepen de Kamerleden 5.1.2e (CDA) en Dijkhoff (VVD) de regering naar aanleiding van de moord op advocaat Derk Wiersum op tot het inrichten van een multidisciplinair interventieteam ondermijning en het vormgeven van de noodzakelijk wet- en regelgeving om informatiedeling mogelijk te maken met als doel doorzettingsmacht te realiseren. De daartoe strekkende motie (TK 35300, nr. 13) werd op 19 september 2019 met 145 stemmen aangenomen. Het dictum van deze motie:

"verzoekt de regering, te bezien hoe en op welke termijn een interventieteam ondermijning kan worden ingericht, waarin de nationale politie, KMar, Justitie, FIOD, Douane, Belastingdienst en Arbeidsinspectie samenwerken, waar mogelijk met partners uit het sociale domein, met de enkele opdracht om criminele netwerken op te rollen en zware jongens grote sommen geld te ontnemen;

verzoekt de regering tevens om, waar nodig via noodwetgeving, het mogelijk te maken dat binnen dit team alle relevante informatie op een zorgvuldige manier gedeeld kan worden en er doorzettingsmacht ontstaat om de georganiseerde misdaad een slag toe te brengen."

Na deze motie is gestart met de gesprekken met de betrokken partijen over het op- en inrichten van een multidisciplinair interventieteam, het MIT. Uw Kamer is geïnformeerd over de voortgang in de volgende Kamerbrieven:

1. 18 oktober 2019, Contouren breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit, Kamerstukken II, 2019/20, 29 911 nr.254. + bijlage
2. 4 november 2019, Contouren breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit, najaarsnota, Kamerstukken II, 2019/20, 29 911 nr.256

3. 24 april 2020, Structurele financiering van het brede offensief tegen georganiseerde criminaliteit, Kamerstukken II, 2019/20, 29 911 nr. 275.
4. 18 juni 2020; Uitwerking breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit, Kamerstukken II, 2019/20, 29 911 nr. 281 + Infographic MIT
5. 20 november 2020, Voortgang aanpak ondermijnende criminaliteit, Kamerstukken II, 2020/21, 29 911 nr. 292.
6. 11 mei 2021, Inrichting en doorontwikkeling MIT, Kamerstukken II, 2020/21, 29 911 nr. 308.

Minister van Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum

6 juli 2021

Ons kenmerk

3411409

Wat in deze brieven centraal staat, is de doelstelling van het MIT: het blootleggen en duurzaam verstoren van criminele structuren, bedrijfsprocessen en verdienmodellen, die verweven zijn met of misbruik maken van legale structuren en de legale economie. En daarnaast de wijze waarop dit dient te gebeuren: multidisciplinair, data gedreven, systemisch en innovatief.

Mijn brief van 11 mei jl. stond op de agenda van het overleg met uw commissie op 16 juni jl. In deze brief heb ik de opgave, ambitie en doelstelling van het MIT verder toegelicht en beschreven hoe het MIT zal opereren op de korte termijn – als samenwerkingsverband – en op de langere termijn – als zelfstandige entiteit met eigen bevoegdheden. In het debat werd om een nadere toelichting gevraagd op onderstaande onderwerpen. Deze zien op het MIT als samenwerkingsverband.

Gegevensverwerking, convenant en instellingsbesluit

Het MIT functioneert als samenwerkingsverband op het gebied van gezamenlijke gegevensverwerking, zoals bijvoorbeeld ook iCOV en FEC, en op het gebied van operationele activiteiten. Doel hiervan is het delen van informatie, kennis en expertise, coördinatie en overzicht om tot betere keuzes voor interventies te komen met meer effect en het (laten) plegen van effectieve operationele interventies.

De informatiedeling en gegevensverwerking binnen het MIT zal plaatsvinden op basis van een convenant binnen de bestaande wet- en regelgeving. Het samenwerkingsverband zal, zoals ook bij andere samenwerkingsverbanden het geval is, een rechtmatigheidsadviescommissie hebben. Nadere voorwaarden voor de (door-)verstreking en deling van gegevens van het samenwerkingsverband aan de samenwerkingspartners en derden worden in een privacy protocol uitgewerkt. Aan het convenant en het privacy protocol wordt gewerkt en deze zullen na de zomer gereed zijn. Deze worden gepubliceerd in de Staatscourant en zal ik uw Kamer toesturen. Tot het convenant er is, vindt de samenwerking plaats op basis van de bestaande mogelijkheden tot deling van gegevens, al dan niet op verzoek of vordering.

Het MIT wordt ingesteld door drie ministers, te weten de minister van Justitie en Veiligheid, de minister van Financiën en de minister van Defensie, en de korpschef van politie. Omdat er op dit moment nog geen specifieke wettelijke regeling voor het MIT is, wordt het MIT als entiteit zonder rechtspersoonlijkheid ingesteld en beheersmatig en organisatorisch ondersteund door en vanuit de politie. De formele instelling van het MIT zal plaatsvinden door middel van een gezamenlijk instellingsbesluit van de drie genoemde ministers en de korpschef van politie. Het instellingsbesluit zal in september door de betrokken partijen tijdens een officiële gelegenheid worden bekrachtigd en ondertekend. Het zal worden gepubliceerd in de Staatscourant en ik zal het uw Kamer toesturen.

Sturing en gezag MIT

Het MIT is gestart als een samenwerkingsverband tussen Douane, Belastingdienst, Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD), Koninklijke Marechaussee (KMar)/Defensie, politie en openbaar ministerie (OM). Het MIT is geen opsporingsdienst maar een multidisciplinair samenwerkingsverband. Om die reden is er een apart multidisciplinair sturingsmodel vastgesteld. Het te bereiken effect en de inzet door het MIT op een aan te pakken fenomeen wordt door de landelijke gezagen van de deelnemende organisaties gezamenlijk bepaald in daartoe opgericht strategisch kaderoverleg. De teams van het MIT bestaan, zoals nader uiteengezet in de brief van 11 mei jl., uit ambtenaren van de deelnemende organisaties die de aan hen toekomende wettelijke taken en bevoegdheden uitoefenen onder het bestaande wettelijk bevoegd gezag. Concreet betekent dit dat de ambtenaren die werkzaam zijn in het MIT voor de opsporingstaak onder gezag van het OM staan en voor de toezicht- en de handhavingstaak onder gezag van de minister en staatsecretarissen van Financiën. Er is een overleg ingericht waarin door het Programmeerteam MIT met de deelnemende organisaties wordt afgestemd over onderzoeken in MIT-verband en de lopende operaties van deelnemende organisaties om synergie te bereiken.

Daarnaast is er de Stuurgroep MIT die verantwoordelijk is voor de sturing op de bouw van het MIT. Onder voorzitterschap van de Directeur-generaal Ondermijning (DgO) vindt – namens de ministers – op hoog ambtelijk niveau door de deelnemende partijen aan het MIT besluitvorming plaats over de visie, financiële besteding, inrichting en organisatie en gegevensverwerking in het MIT.

Capaciteit en bezetting MIT

Om de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit de komende jaren verder terug te dringen en Nederland minder aantrekkelijk te maken voor de vooral internationaal georganiseerde criminaliteit, is behoefte aan een integrale aanpak op landelijk en internationaal niveau. Het MIT vormt die aanvulling op de bestaande aanpak en vervult een vliegwiel functie voor innovatie en samenwerking. Het MIT voorziet in een door alle deelnemende organisaties en uw Kamer geformuleerde behoefte.

De vorming van het MIT kent een meerjarige opbouw en is een structurele uitbreiding van de capaciteit van alle deelnemende organisaties. De benodigde kennis en expertise voor het MIT wordt zowel intern als extern de deelnemende organisaties geworven. In beide gevallen vindt werving in overleg met en via de betrokken organisaties plaats. Er zijn bij een aantal diensten ook mogelijkheden om al nieuwe medewerkers te werven voordat collega's voor het MIT gaan werken. Naast het MIT worden ook de specialistische diensten van de deelnemende organisaties (zoals onderdelen van de landelijke eenheid van de politie, Douane en de Belastingdienst) gericht versterkt, juist vanwege de verwachte inzet in het kader van het MIT. Zoals ik ook in antwoord op de Kamervragen van lid Yesilgoz-Zegerius van 11 februari 2021 heb geschreven¹, is bewust gekozen voor een gefaseerde opbouw van het MIT. Daarmee kan beter geborgd worden dat gedurende de bouwfase van het MIT het werven van expertise een niet al te grote wissel trekt op de bestaande organisaties. Hierover vindt op alle niveaus zorgvuldige en onderlinge afstemming plaats. Het werken in en aan het MIT is in volle gang. Voorzien is dat eind 2021 circa 130 fte in en voor het MIT werken, eind 2022 ca 240 fte en eind 2023 het totale aantal van 300 a 400 fte is bereikt. Van de huidige circa 75 medewerkers is ongeveer een derde extern geworven. Deze medewerkers bereiden de

Minister van Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
6 juli 2021

Ons kenmerk
3411409

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, Aangangs van de handelingen, 2732

operationele werkzaamheden voor die het MIT in de nabije toekomst zal verrichten, starten met de operationele trajecten waarover ik u in mijn brief van 11 mei informeerde, werken aan de vorming en inrichting van het MIT, waaronder de bouw van een data-warehouse om optimaal data-gedreven te kunnen werken en het ontwikkelen van de MIT-werkwijze om criminele systemen te analyseren.

Met verwijzing naar het aanbod dat ik uw vaste commissie Justitie en Veiligheid in het debat van 16 juni jl. deed: graag nodig ik de leden van uw commissie uit voor een werkbezoek aan het MIT in het najaar. Opdat medewerkers van het MIT kunnen toelichten hoe zij tegelijkertijd bouwen aan een innovatief en systemisch werkend MIT en ook gedurende de bouwfase door multidisciplinaire operationele samenwerking bijdragen om de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit aan te pakken en blijvend te verstoren.

Minister van Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
6 juli 2021

Ons kenmerk
3411409

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

Contouren Offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit

1. Versterken slagkracht, oprichting landelijk interventieteam

De georganiseerde ondermijnende criminaliteit is in toenemende mate complex doordat zij sterk is geprofessionaliseerd en optimaal profiteert van de open economie, gunstige geografische ligging van Nederland en een goede logistieke, financiële en digitale infrastructuur. De mondiaal opererende criminele netwerken wortelen lokaal in de wijken. De gevaren voor de samenleving van de illegale drugsindustrie zijn evident: drugslabs in woonwijken, de intimiderende aanwezigheid van criminele motorbendes, handgranaten als dreigmiddel bij restaurants en cafés. Kwetsbare jongeren worden de harde drugscriminaliteit in gezogen, en in sommige wijken ontstaat een parallelle samenleving waarin meedoen aan deze criminaliteit normaal lijkt. Er is in toenemende mate sprake van –dreiging met– extreem en grof geweld, niet alleen tegen concurrenten maar ook tegen de overheid en specifieke beroepsgroepen (contrastrategieën). De strafrechtelijke en fiscaalrechtelijke aanpak van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit vergt een langdurige strategie, waarbij ook onorthodoxe en innovatieve maatregelen worden ingezet. Dit in aansluiting op de prioriteiten van de Veiligheidsagenda: bestrijding van de illegale drugsindustrie, waaronder de aanvoer vanuit het buitenland ('*upstream disruption*') – al dan niet via het Caribisch deel van het Koninkrijk – en tegengaan van de export van drugs, criminele geldstromen en de handel in zware en automatische wapens. Daartoe treffen we de voorbereidingen voor het opzetten van een geavanceerd landelijk, flexibel, multidisciplinair interventieteam dat zich richt op het verstoren van de bedrijfsprocessen van criminele kopstukken en hun netwerken, waaronder financiële en digitale facilitators, en deze ook oppakt. De beoogde aanpak is intelligence gedreven, en prioritair gericht op het blootleggen van criminele geldstromen en het ontnemen en afpakken van crimineel vermogen, met een focus op zowel bron-, transit- en bestemmingslanden als op logistieke knooppunten (havens, etc). Hiertoe zal het team samenwerken met private partijen en branches. Om een eerste team operationeel te krijgen zal zoveel mogelijk worden ingezet op de versnelde opleiding en werving.

Doel en focus

De beoogde doelstelling van het interventieteam is: *het duurzaam verstoren van ondermijnende criminele bedrijfsprocessen – ook in het buitenland – door het structureel opsporen en ontmantelen van criminele netwerken, het oppakken van kopstukken, het in beslag nemen van crimineel vermogen voor de verschillende afpakdoeleinden, het opwerpen van barrières voor crimineel handelen en voor het verkrijgen van crimineel geld.* Het team maakt een begin met het afbreken van machtsposities van de criminele kopstukken ('*joint targeting*') en de systematisch aanpak van *key players* waaronder criminele kopstukken en (financiële en digitale) facilitators.

Contouren voor de verdere uitwerking

Ik heb voor ogen dat het landelijk interventieteam zal opereren op (inter)nationaal niveau op basis van actuele en data-gedreven intelligencebeelden en zal beschikken over '*state-of-the-art*' (technologische) middelen en gelabelde HBO/WO-opgeleide specialisten (van in ieder geval: politie, FIOD en Koninklijke Marechaussee) met expertise en vaardigheden op het terrein van intelligence en digitale, internationale en financiële opsporing.

In het interventieteam zullen alle relevante opsporingsdiensten en disciplines fysiek bij elkaar zitten onder één dak. Het team zal samengesteld zijn uit alle benodigde capaciteiten en specialismen. Het doel is om ieders eigen bevoegdheden gecombineerd in te kunnen zetten voor meer gerichte uitvoeringskracht en ruimte om innovatieve werkwijzen te ontwikkelen, met eerbiediging van de dan geldende wettelijke kaders. Wetenschappers met uiteenlopende disciplines (zoals criminologie, *data science*) zullen aan het interventieteam kunnen worden

toegevoegd voor de ontwikkeling, toetsing en evaluatie van de gehanteerde methoden. Ontwikkelde best practices worden zoveel mogelijk uitgerold over andere organisatieonderdelen en de regionale politie-eenheden. Systematischer dan tot nu toe laat het interventieteam zich naar behoefte bijstaan door experts van andere bijzondere toezichts- en opsporingsdiensten (Belastingdienst, Douane, ILT, Inspectie SZW, NVWA), de Rijksrecherche, de infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen (iCOV), het antiwitwascentrum van de FIOD (AMLC), de afdeling Toezicht op Rechtspersonen, Analyse, Controle en Kennisgeving van Justis (Track) etc.

Werkwijze

Bij de vorming van het landelijk interventieteam is er specifiek aandacht voor de verbeterde beschikbaarheid en inzichtelijkheid van 'harde data', onder andere door verbeterde registratie van bijvoorbeeld inbeslagname drugs, wapens en crimineel vermogen. Alleen met goede data is goed zicht te krijgen op aard en omvang van de veelal verborgen ondermijningsproblematiek en de effectiviteit van de aanpak ervan.

Het interventieteam zal in de eerste fase worden toegerust met de modernste *data science*-technieken en methoden. Op basis van gedegen analyses van de beschikbare (inter)nationale informatie (zoals het Nationaal Intelligence Beeld Ondernijning) wordt bepaald welke criminele samenwerkingsverbanden worden aangepakt. Effectiviteit van de interventies is daarbij leidend. Het accent ligt op de aanpak van onderliggende financiële structuren en geldstromen. Daarbij benut het team de publiek-private samenwerking (onder meer in het Financieel Expertise Centrum) zo goed mogelijk.

Het interventieteam is sterk internationaal georiënteerd en verbonden met soortgelijke opsporingsdiensten wereldwijd maar ook binnen ons Koninkrijk. Internationaal ligt de focus op zowel bron-, transit- en bestemmingslanden als op logistieke knooppunten (havens, etc). Het team maakt intensief gebruik van *Joint Investigation Teams* en de expertise en verbindende faciliteiten van Europol. Ook zal het team parallel, waar mogelijk, de informatie uitwisselen met landen buiten de EU en internationale organisaties, o.a. Interpol, het Maritime Analysis and Operations Center Narcotics (Maoc-N), het VN-bureau voor drugs en misdaad (Unodc) en het Southeast European Law Enforcement Center (Selec) met een sterke informatiepositie in bron-, transit- en bestemmingslanden (bijvoorbeeld de VS, Latijns-Amerikaanse landen) waarbij het doel is gezamenlijk een sterke eigen informatiepositie op te bouwen voor meer doeltreffende interventies.

We streven naar optimale afstemming tussen de strafrechtelijke en de bestuurlijke aanpak. Een goede verbinding met steden en de regio, de RIEC's en het LIEC (de lopende versterking), en met de regionale eenheden is daarvoor nodig. Dat geldt ook voor de persoons- en gebiedsgerichte aanpak (op wijk-, district- en regionaal niveau) in de regionale eenheden. De basispolitiezorg en de eerstelijns opsporing in de regionale eenheden vervullen immers een belangrijke signaalfunctie.

Sturing en keteneffecten

Het team zal herkenbaar worden ondergebracht bij de Landelijke Eenheid van de politie en daarmee onder het direct gezag en aansturing vallen van gespecialiseerde officieren van justitie van het Landelijk Parket en het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie. Aan de financiële opsporing zullen de opsporingsdiensten een gelijkwaardige bijdrage leveren –zowel operationeel als in sturing- naar analogie van het reeds bestaande combiteam FIOD en politie.

Een belangrijke partner voor het interventieteam is een goed toegeruste Rijksrecherche met voldoende capaciteit en kwaliteit om ambtelijke corruptie tegen te gaan. De Rijksrecherche voorkomt daarmee immers dat criminele netwerken kunnen infiltreren in overheidsdiensten. De keteneffecten bij o.m. het OM en Rijksrecherche en die bij het NFI, de rechtspraak, het gevangeniswezen, het Cjib en de reclassering worden meegenomen in dit plan en maken deel uit van de eerste stappen die we gaan zetten. Dat geldt ook voor versterking die nodig is voor een betere internationale samenwerking tussen het OM en soortgelijke organisaties in Europa, daarbuiten en met de landen van het Koninkrijk. Ook beogen we de organisaties betrokken bij internationale rechtshulp met het oog op deze ontwikkeling gericht te versterken.

2. Versterken intelligence

Op basis van een strakke regie ontstaat samenhang tussen de te ondernemen opsporingsactiviteiten van de verschillende organisatieonderdelen. Belangrijke voorwaarde voor de doel- en probleemgerichte aanpak van ondermijnende georganiseerde criminaliteit is een permanente wisselwerking tussen de intelligence- en opsporingsorganisaties en een goede informatiegestuurde regie door het gezag. Daarvoor zijn kwalitatieve informatiebeelden op strategisch, tactisch en operationeel niveau nodig. Maar voor betere informatiebeelden zijn ook goede aansluiting op het RIEC-LIEC bestel en samenwerking met private partners essentieel.

Strategisch kennis en inzicht, informatie-uitwisseling

Onderdeel van de opdracht van het interventieteam is om met overzicht, kennis en inzicht meer regie en samenhang te brengen tussen de informatiebeelden van de verschillende niveaus (lokaal, regionaal, landelijk, internationaal), en de interventies van zijn partners. Om aan deze dynamische regie invulling te geven, beogen we een multidisciplinair intelligenceteam te vormen bestaande uit specialisten in diverse disciplines, dat het gezag en de teamleiding van het interventieteam gevraagd en ongevraagd voorziet van advies. Hiermee kan het interventieteam beter en sneller anticiperen op de activiteiten van criminele netwerken en dreigingen die daarvan uitgaan op lokaal, nationaal en internationaal niveau.

Informatiedeling RIEC/LIEC-bestel

We versterken de informatiedeling in RIEC-verband. We investeren in een vernieuwd systeem waarin de partners effectiever, efficiënter en eenvoudiger kunnen samenwerken, zowel in casuïstiek als aan fenomeen-analyse ten behoeve van de intelligencepositie van de RIEC's. Bovendien intensiveren we de samenwerking van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI's), waarin Belastingdienst ISZW, UWV, SVB, JenV, politie, OM en lokaal bestuur zitting hebben, met de RIEC's en LIEC.

Informatie en intelligence in PPS-verband

Goede informatie-uitwisseling tussen publieke en private partners is onontbeerlijk in de strijd tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Om beter zicht te krijgen op criminele fenomenen die vaak zo verweven zijn met bedrijfsmatige activiteiten (op logistieke knooppunten, bij financiële stromen, etc) versterken we als onderdeel van de eerste maatregelen het arsenaal dat beschikbaar is voor de publiek-private intelligencefunctie. Zo starten in de postpakkettenbranche en transportketen proeftuinen voor *Intelligence Driven Security*, om publieke en private informatie over criminaliteitsfenomenen te verzamelen en analyseren. Samen met de brancheorganisaties van 'poortwachters' (makelaars en taxateurs, notarissen, banken) gaan we onderzoeken hoe zij hun poortwachtersfunctie beter vervullen.

3. Beoogde substantiële versterking bewaken & beveiligen

De continuïteit van de democratische rechtsorde moet te allen tijde gewaarborgd zijn. De toenemende dreiging vanuit de georganiseerde misdaad alsmede de inzet van kroongetuigen vereist dat het Stelsel bewaken en beveiligen en de getuigenbescherming op orde is. Om de capaciteit van de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging op peil te krijgen, zijn al extra maatregelen genomen ten behoeve van de werving, selectie en opleiding. Nu zetten wij in op professionalisering van het decentrale domein en het flexibeler inrichten van het centrale domein, onder meer door de ontwikkeling en uitvoering van alternatieve beveiligingsconcepten. Zaken zijn complexer, langduriger en extremer in omvang en zwaarte geworden. En na de moord op de advocaat, 5.1.2e Wiersum, zijn er meer personen en objecten die voor een bepaalde duur of structureel beschermd moeten worden. De beroepsgroepen die in dienst staan van de rechtsorde moeten hun professie veilig en zonder vrees uit kunnen oefenen. Voor de weerbaarheid van kwetsbare beroepsgroepen moet structureel aandacht zijn en beveiligingsmaatregelen van overheidswege moeten (tijdig) inzetbaar zijn. De eerste maatregelen zijn gericht op de capaciteit en investeringen in materieel die nodig zijn om aan de toegenomen vraag naar beveiliging te voldoen.

4. Tegengaan normalisering drugsgebruik

Het kabinet verzet zich ertegen dat drugsgebruik steeds meer normaal gevonden wordt en wil een maatschappelijke discussie op gang brengen over deze normalisering. De negatieve effecten van drugs zijn overduidelijk. Het gebruik van drugs kan verslavend zijn en flinke risico's voor de gezondheid met zich meebrengen. Dit legt navenante druk op de verslavingszorg en op de eerste hulp bij ziekenhuizen. Bovendien houdt gebruik de illegale industrie in stand die ernstige negatieve gevolgen heeft niet alleen in Nederland, maar ook in andere delen van de wereld.

In Nederland is de productie, handel, koop en het bezit van drugs strafbaar. Deze norm draagt de regering in binnen- en buitenland uit. Het gebruik van drugs is niet strafbaar; zo kunnen personen die drugs gebruiken en als gevolg daarvan hulp of zorg nodig hebben deze ontvangen. Ook is er zo ruimte om te waarschuwen voor gezondheidsrisico's in preventie, om verslavingszorg aan te bieden en om in te zetten op 5.1.2e *reduction*. Om ondermijning en normalisatie tegen te gaan moeten preventie en handhaving elkaar versterken. Gebruikers erop aanspreken dat zij (ongewild) bijdragen aan de georganiseerde drugscriminaliteit kan alleen als tegen die criminaliteit ook duidelijk wordt opgetreden en de overheid een duidelijke lijn trekt als het gaat om het handhaven van de wet. In zijn brief van 25 april jl. heeft de staatssecretaris van VWS uw Kamer geïnformeerd over de manier waarop hij de normalisering van drugsgebruik tegengaat. Hij schetst verschillende acties die inmiddels in gang zijn gezet. De staatssecretaris en ik bezien momenteel of er extra inzet nodig is, bijvoorbeeld om gemeenten te ondersteunen. Hiermee geven wij gezamenlijk uitvoering aan de motie van de leden Voordewind en 5.1| 5.1.2e van 11 september jl.

5. Gezamenlijke inzet preventie

Effectief tegengaan van ondermijnende georganiseerde criminaliteit vraagt naast repressie ook om preventief beleid. Samen met mijn betrokken ambtscollega's van BZK, OCenW, VWS en SZW, werken we aan een preventieve aanpak, die ook gebiedsgericht is. Om te verhinderen dat kwetsbare personen worden verleid af te glijden naar criminaliteit, werken we aan het vergroten van het toekomstperspectief voor de bewoners. Dit doen we door in te zetten op het verstevigen van de sociale structuren, kansen op een zinvol bestaan en bijdrage aan de samenleving en het weerbaarder maken van professionals in het sociale, onderwijs- en veiligheidsdomein. Daarmee verminderen we de voedingsbodem voor georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Dit vraagt om een balans tussen landelijke inzet, van bijvoorbeeld kennis en middelen, en lokale keuzeruimte voor gebiedsgericht maatwerk. We trekken samen op als één overheid, nationaal-regionaal-lokaal, integraal werkend op alle niveaus en in samenspraak met maatschappelijke organisaties, burgers en bedrijfsleven. De eerste maatregelen die wij willen nemen beschrijven wij in deze paragraaf.

Interbestuurlijk

We gaan aan de slag met de leerervaringen van het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (Nprz). Dat leert dat een aanpak langs vier sporen gericht op onderwijs, werken, wonen en veiligheid leidt tot een beter perspectief. Het resultaat na zeven jaar Nprz is onder meer dat de Cito-scores stijgen, meer leerlingen kiezen voor een opleiding met een gezond perspectief op een baan in de zorg en techniek, het percentage uitkeringsgerechtigden daalt, Woz-waarden stijgen en een sterke start is gemaakt met het aanpakken van de verpauperde particuliere woningvoorraad. Steeds meer bewoners laten weten dat ze graag op Zuid willen blijven wonen en bewoners die Zuid ooit hebben verlaten keren er terug. Dat vergroot de weerstand tegen criminele verleidingen.¹

Deze aanpak zetten we door in een optimaal samenspel van preventie en repressie en samenhang tussen het bestuur, het sociaal domein en het veiligheidsdomein. Drie sporen staan

¹ Bron: Maatschappelijke kosten-batenanalyse, Rebelgroep, zie www.nprz.nl

centraal: dadergericht, slachtoffergericht en situationeel.

Inclusief

Het moet een inclusieve aanpak zijn, waarin iedereen kan meedoen. De mogelijkheden die we verder gaan uitwerken zijn versterking van de samenwerking tussen sociale wijkteams en toezicht door en samenwerking tussen Boa's en de wijkagent. Versterking van de directe betrokkenheid van burgers, zoals buurtpreventie, in aansluiting op de ontwikkelagenda gebiedsgebonden politiezorg. Jongeren moeten zicht hebben op een opleiding, een baan, en betrokken zijn bij de maatschappij. We moeten jongeren zien, aanspreken en uitnodigen mee te doen. We willen onze professionals in de wijk en regio niet alleen inzetten voor het signaleren van ondermijnd gedrag, maar ook meer mogelijkheden geven om te acteren op die signalen of die door te geven. Ook betrokkenheid van ondernemers is van belang. Om de publiek-private samenwerking te verbeteren, investeren we in de Platforms Veilig Ondernemen (Pvo). Deze bieden ondersteuning aan ondernemers en gemeenten bij de aanpak van ondermijning, onder meer in winkelgebieden, bedrijventerreinen en buitengebieden. Zij stimuleert regionale en lokale initiatieven op het gebied van preventie om gelegenheidsstructuren voor criminelen weg te nemen die het bedrijfsleven biedt. De samenwerking tussen Pvo's en de RIEC's wordt versterkt, zodat gezamenlijk wordt opgetrokken in de geïntegreerde aanpak van ondermijning, de uitvoering van de versterkingsplannen ondermijning en het actieprogramma Veilig Ondernemen. We beogen het Keurmerk Veilig Ondernemen en het Keurmerk Veilig Buitengebieden breder te gebruiken en in meer gebieden in te zetten ter voorkoming van gelegenheidsstructuren. Concreet gaan we via de 10 regionale Pvo's in een aantal winkelgebieden, bedrijventerreinen en in de buitengebieden de keurmerken daar inzetten waar de ondermijnende problematiek zich het meest manifesteert. Hiermee kunnen we in samenwerking met de private sector tastbaar resultaat behalen om de faciliterende rol van ondernemers tegen te gaan.

Kennisgedreven

In diverse gemeenten is ervaring met vroegsignalering van ernstige gedragsproblematiek, die in combinatie met de gezinssituatie voedingsbodem zijn voor de ontwikkeling van delinquent gedrag. De Top400 en de PIT-aanpak in Amsterdam is kansrijk voor de brede aanpak van ondermijning, waar kinderen en jongeren intensieve ondersteuning krijgen om (verder) afglijden in de criminaliteit te voorkomen. Deze integrale werkwijzen zijn onderdeel van de brede aanpak jeugdcriminaliteit, waarin we inzetten op het voorkomen van herhaling van delinquent gedrag bij jongeren. De uitgangspunten zijn: meer maatwerk bij vrijheidsbeneming en nazorg, betere aansluiting bij de [5.1.2e](#) van het delict om herhaling te voorkomen, een snellere reactie op strafbare feiten of overtreding van voorwaarden en meer interventiemogelijkheden bij specifieke delicten en problematiek.²

Gewapend met de leerervaringen van Nprz starten we samen met gemeenten met het analyseren en verkennen van gebieden waar een dergelijke aanpak nodig én kansrijk is. We benutten daarvoor verschillende monitors als de leefbaarheidsmonitor, de veiligheidsmonitor en de inzichten vanuit het sociaal domein. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal uw Kamer separaat informeren over recente (internationale) onderzoeken die aan een dergelijke analyse en verkenning kunnen bijdragen. In ieder geval investeren we meer in het gebruik van big-data via de City Deal Zicht op ondermijning die al in enkele steden loopt. Die bieden we breder aan met landelijke steun.

Voldoende ruimte voor gebiedsgericht maatwerk

Daar waar nodig voor een dergelijke integrale gebiedsaanpak ontwikkelen we aanvullende wet- en regelgeving om lokale differentiatie mogelijk te maken en betrokken partijen in positie te brengen om te kunnen doorpakken, bijvoorbeeld via de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet). We sluiten direct aan op een aantal gebieden en wijken waarmee de minister van BZK recent woondeals heeft gesloten ter versteviging van de integrale aanpak. Daarin is al een aanzet gedaan om te komen tot een brede samenwerking van het fysieke, sociale en veiligheidsdomein om de leefbaarheid van wijken te verbeteren. In deze

² Cf TK 2018/19, 28741, nr. 53

aanpak kunnen de nationale beleidsdoelstellingen worden gebundeld, bijvoorbeeld om onderwijsachterstanden te bestrijden, het perspectief op werk voor kwetsbare groepen te verbeteren, te zorgen voor voldoende gekwalificeerd personeel voor bedrijven, het woningaanbod te verbeteren en te verduurzamen en de veiligheid voor burgers te vergroten. Lopende succesvolle trajecten, zoals het Programma Maatwerk Multiprobleemgezinnen met in de praktijk beproefde interventies, kunnen in de 10 à 15 gemeenten in de Woondeals worden ingezet.

Versterken slagkracht van professionals

Het doel is het vergroten van de slagkracht en regelruimte van de sociaal werkers om schrijnende en vastgelopen problematiek vlot te trekken. We zetten extra in op dadergerichte preventie voor jongeren met een risicoprofiel ter voorkoming van de ontwikkeling van delinquent gedrag met de gedragsinterventie 'alleen jij bepaalt wie je bent'. Daarnaast zetten enkele gemeenten met steun van het Rijk pilots op om het jongerenwerk te versterken. Samenwerking tussen jongerenwerk, het onderwijs, de sociale wijkteams én het zorg- en veiligheidsdomein is essentieel. We ondersteunen daarbij de professionals in de wijk, de school en regio met bijvoorbeeld trainingen in het signaleren en acteren op ondermijnend gedrag. Structurele verbetering van preventie begint (ook) in het onderwijs, waarbij de focus ligt op een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Rotterdam-Zuid leert dat preventie en goed burgerschapsonderwijs met een duidelijke focus, passend bij de regio, wijk en doelgroep, tot goede resultaten leidt. Goed burgerschapsonderwijs leidt tot meer begrip, minder polarisatie en een betere participatie van jongeren in de maatschappij en kan daarmee een bijdrage leveren aan de preventie van ondermijnend gedrag. We werken momenteel aan de versterking van de kwaliteit van burgerschapsonderwijs. Voor het funderend onderwijs scherpener we de wettelijke opdracht aan, waarna we ook het burgerschapscurriculum aanpassen. In het mbo zijn recent de kwalificatie-eisen burgerschap aangepast ter bevordering van de acceptatie van diversiteit. Ook moeten scholen vroegtijdig signalen herkennen van zorgwekkend gedrag van jongeren en daarop acteren, gecombineerd met lokale samenwerking in het sociale domein en een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. De komende periode zal OCenW intensiever aansluiten bij één of twee grotere gemeenten waar het ondermijningsvraagstuk prominent speelt en waar alleen een integrale gebiedsgerichte aanpak vanuit verschillende disciplines (zorg, wonen, werken, veiligheid en onderwijs) effectief is. Bij de verdere uitwerking zullen we een goede selectie van deze gemeente(n) maken en zorgen dat de onderwijsgerelateerde ambities in verhouding staan tot de beschikbare middelen.

We ontwikkelen een aanpak om te voorkomen dat criminele organisaties kwetsbare groepen als uitkeringsgerechtigde of mensen met een licht verstandelijke beperking uitbuiten als katvanger of geldezel. Dergelijke praktijken vragen om een stevig weerwoord. We vergroten de wijkgerichte LSI-projecten. Hierin betrekken we een hele wijk of buurt in het onderzoek naar misbruik van uitkeringen, toeslagen, ontduiking van belasting en overtreding van de arbeidswetten. Deelnemende partijen (Belastingdienst, UWV, SVB, gemeenten, Inspectie SZW en IND) krijgen signalen van vormen van georganiseerde criminaliteit, waarop ze preventief kunnen handelen.

Omgaan met weerstand

Een goed en weerbaar lokaal bestuur is nodig voor een succesvolle (preventieve) bestuurlijke aanpak. Een stevige aanpak zal ook weerstand kunnen oproepen. Bestuurders kunnen te maken krijgen met onacceptabel gedrag zoals bedreigingen en geweld. We gaan komende periode concreet met gespecialiseerde juridisch experts ondersteunen in een aantal urgente zaken die nu bij gemeenten spelen. De ervaringen daarin opgedaan zullen we breed beschikbaar stellen aan de gemeenten.

6. Ambitieuze beleidsagenda

Naast de hierboven geschetste contouren voor repressie, preventie en bewaken & beveiligen, zet ik in op de volgende beleidsmaatregelen om de aanpak te versterken.

Informatie-uitwisseling

Voor de brede aanpak van ondermijning is het onderling uitwisselen of verwerken van informatie tussen veel verschillende partijen een cruciale randvoorwaarde. Hoewel er het nodige kan op het gebied van informatiedeling, signaleren we in de praktijk knelpunten bij het delen van informatie tussen en binnen betrokken overheidspartijen. We maken veel werk van het wegnemen van deze knelpunten. Zo ligt momenteel het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden bij de Raad van State. Dit voorstel moet de gezamenlijke verwerking van gegevens door partijen in samenwerkingsverbanden van een betere grondslag voorzien en waar nodig vergemakkelijken. Ook is binnenkort de behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de wet Bibob door de Tweede Kamer voorzien. Een tweede tranche om te komen tot wijziging van de wet Bibob heb ik in voorbereiding.

Verder ontwikkelt het Aanjaagteam Ondermijning een model-protocol voor de binnengemeentelijke informatie-uitwisseling in het kader van de bestuurlijke aanpak van ondermijning, in navolging van de Voorlichting van de Raad van State. Het doel van het model-protocol is dat inzichtelijk wordt welke informatiedeling binnen de gemeente mogelijk is met het oog op de bestuurlijke aanpak van georganiseerde drugscriminaliteit en met het oog op witwassen en daaraan gerelateerde vormen van financieel-economische criminaliteit. Mocht dit model-protocol in de praktijk ervaren knelpunten niet oplossen, dan bezien we welke andere mogelijkheden er zijn. Daarbij kan ook wijziging van sectorale wetgeving aan de orde zijn, wanneer de knelpunten op het vlak van verstrekking tussen specifieke partijen onderling liggen.

Uitwisseling van informatie binnen het landelijk interventieteam

Het interventieteam zal maximaal gebruikmaken van de mogelijkheden die de huidige wetgeving biedt met betrekking tot de uitwisseling van informatie. We gaan kijken hoe we knelpunten die zich in dit verband voordoen bij de uitwisseling van informatie, en die de optimale onderlinge samenwerking in de weg staan, weg kunnen nemen. Indien nodig wordt dit gerealiseerd middels (nood)wetgeving. Ook bezien we hoe we knelpunten voor de samenwerking van het interventieteam met de private sector kunnen wegnemen.

Aanpak illegale wapens

Om de dreiging die samenhangt met de beschikbaarheid en gebruik van illegale wapens en explosieven –zoals handgranaten– tegen te gaan, is de aanpak van illegaal wapenbezit en –handel geprioriteerd in de Veiligheidsagenda 2019-2022. We richten een actieprogramma in waarin we langs vijf actielijnen maatregelen en voorzieningen treffen om wapengeweld tegen te gaan. De aanpak is zowel preventief als repressief van aard. De aanpak vergt gecoördineerde bovenregionale afstemming en integraliteit, waarbij politie, KMar en JenV intensief samenwerken om hun bijdrage te leveren aan de aanpak van de wapenproblematiek.

Uitbreiding van mogelijkheden

Er zijn daarnaast enkele onderwerpen die ik eerst nader wil uitwerken en/of wil onderzoeken. Enkele van deze thema's zijn reeds in beeld: de uitbreiding van de kroongetuigenregeling, de introductie van de mogelijkheid van *non-conviction based confiscation* met betrekking tot voorwerpen van criminele erfenissen en voorwerpen zonder rechthebbende, het verhogen van tipgelden, de uitbreiding van werken onder dekmantel en het versterken van de samenwerking in internationaal verband, onder andere met landen waarmee we geen gevestigde rechtshulprelatie hebben. In de komende maanden laat ik inventariseren hoe deze maatregelen concreet kunnen bijdragen aan de versterking van de aanpak en of er nog aanvullende maatregelen nodig zijn.

In het kader van de nationale veiligheidsstrategie laat ik een verkenning uitvoeren naar de vraag of nationale veiligheidsbelangen worden aangetast door georganiseerde criminaliteit. Tevens ben ik in gesprek met mijn ambtgenoot van Defensie over hoe wij de relevante capaciteit van de krijgsmacht, naast die van de KMar, kunnen aanwenden bij de uitvoering van het te ontwikkelen Offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

7. Vervolg en financiën

Dit zijn de eerste contouren van het offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit. De komende periode gaan we dit met alle betrokken partijen (departementen en bestuurlijke partners op alle niveaus) uitwerken: wat willen we bereiken, wat gaan we doen en hoe gaan we dat doen. Pas op dat moment valt er iets concreets te zeggen over de (structurele) kosten van het plan en de dekking. Bovendien zal het aantrekken en opleiden van de benodigde medewerkers enige tijd vergen. In het voorjaar kom ik met een uitgewerkt plan en de bijbehorende dekking. Tot het uitgewerkte plan er is zullen er geen onomkeerbare stappen gezet worden. De stappen die we nu al gaan zetten zullen aan de orde komen in de besprekingen van het kabinet over de Najaarsnota.

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden**2732**

Vragen van het lid **Yeşilgöz-Zegerius** (VVD) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Nieuw anti-misdaadteam wekt wrevel bij de politie» naar aanleiding van de uitgesproken behoefte van de Minister tijdens het notaoverleg over politie van 3 februari jl. om hier nader schriftelijk op in te gaan.* (ingezonden 11 februari 2021).

Antwoord van Minister **Grapperhaus** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 11 mei 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 1895.

Vraag 1

Bent u bekend met bovenstaand artikel?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3

Op basis van welke probleemanalyse is besloten het Multidisciplinair Interventie Team (MIT) op te richten? Kunt u tevens een toelichting geven op hoe men tot deze analyse is gekomen?

Welke knelpunten werden daarbij geïdentificeerd in de bestaande bestrijding van ondermijnende criminaliteit? Op welke wijze is voorzien dat het MIT op deze knelpunten acteert?

Antwoord 2, 3

In aanvulling op de beantwoording van deze vragen verwijs ik naar mijn brief aan de Tweede Kamer van 11 mei 2021 over de inrichting taak en werkwijze van het MIT.

Zoals in de brief ook wordt beschreven zijn alle deelnemende organisaties in het MIT van politie tot en met Douane, ieder voor zich en in verschillende vormen van samenwerkingsverbanden, succesvol. Op onderdelen moet de aanpak van criminele ondermijning echter verder verbeterd worden. Zo is er nog onvoldoende zicht op de criminele geldstromen en de werking van het criminele verdienmodel en bedrijfsprocessen; van de productie, smokkel, transport, handel tot witgewassen criminele investeringen.

¹ NRC, 21 januari 2021, «Nieuw anti-misdaadteam wekt wrevel bij politie», <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/01/21/politie-ruzet-over-misdaadbestrijding-a4028706>

Ook is de beschikbare capaciteit binnen de bestaande aanpak schaars en opereren organisaties, soms zelfs afdelingen en diensten, nog te weinig gecoördineerd. De betrokken organisaties hebben eigen taakvelden, doelen, bevoegdheden en prestatieafspraken met hun gezagen en verantwoordelijke departementen. Daarbij staat in het ene geval het toezicht en de handhaving centraal en in het andere geval de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De internationale aanpak moet tenslotte minder incidenteel van aard worden en nog meer systemisch en probleemgericht en meer structureel integraal.

Het MIT werkt op basis van een gemeenschappelijk inzicht, kennisniveau en effectgerichte strategie. Dit sluit aan op de beweging die in 2017 op basis van de gezamenlijke analyse voor de Toekomstagenda Ondernijning door de samenwerkingspartners is ingezet. Uit die analyse bleek dat een integrale informatiepositie, coördinatie op en samenhang in gezamenlijk te ondernemen activiteiten absolute randvoorwaarden zijn voor een effectief samenwerkende overheid.² Bij het MIT wordt op één plek op landelijk niveau de informatie, kennis en expertise én interventiekracht van de zes deelnemende organisaties samengebracht. Door aan de deelnemende organisaties geoormerkte capaciteit toe te voegen zijn de gecoördineerde interventies in MIT verband in veel mindere mate dan nu het geval is, afhankelijk van de beschikbare capaciteit binnen de deelnemende diensten. In bovengenoemde brief wordt beschreven hoe het MIT in staat moet worden gesteld hoogwaardige systeemgerichte analyses en integrale informatiebeelden op nationaal en internationaal niveau te genereren. Op basis hiervan en in aansluiting daarop kan uitvoering worden gegeven aan een gecoördineerde en effectieve aanpak. Dit zal het handelingsperspectief van de overheid in strijd tegen de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit aanzienlijk verruimen en verkleint de speelruimte van criminelen.

Vraag 4, 5

Welke alternatieven zijn overwogen naast de huidige keuze voor het MIT om operationele samenwerking van verschillende diensten in te richten om ondermijnende criminaliteit aan te pakken? Is bijvoorbeeld overwogen de extra financiële middelen in te zetten ten behoeve van bestaande teams met de taakstelling bestrijding van de ondermijnende criminaliteit, zoals de Dienst Landelijke Recherche? Wat waren de voor- en nadelen van deze 5.1.2e 5.1.2e Waarom is ervoor gekozen verder te gaan met het MIT?

Wat is de concrete taakstelling voor het MIT en in hoeverre verschilt deze van de reeds bestaande diensten?

Antwoord 4, 5

In overleg met de korpschef, de voorzitter van het College van procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie en de leiding van de andere betrokken diensten is bewust gekozen om het MIT een aanvulling te laten zijn op bestaande diensten en aanpak door te kiezen voor een nieuwe en andere opzet. Dit is een gezamenlijk traject. Die andere en innovatieve opzet is primair gelegen in de multidisciplinaire samenwerking op het gebied van de informatiedeling, op nationaal en internationaal niveau. Het MIT heeft als doelstelling het blootleggen en duurzaam verstoren van criminele structuren, bedrijfsprocessen en verdienmodellen, die verweven zijn met of misbruik maken van legale structuren en de legale economie. Het MIT richt zich specifiek op die vormen van de (inter)nationale georganiseerde, ondermijnende criminaliteit die een bedreiging vormen voor de democratische rechtsorde en de nationale veiligheid. De volle potentie van het MIT kan worden verwezenlijkt zodra het een zelfstandige entiteit is geworden op basis van een wettelijke regeling met eigen bevoegdheden. Naast de hierboven toegelichte operationele werkzaamheden en samenwerking zal het MIT daarmee bevoegdheden krijgen op het gebied van de (zelfstandige) informatieverwerving en informatieverwerking. Hierin zit het meest vernieuwende van het MIT: dat er op basis van toegang tot en eigen verwerving van relevante gegevens proactief hoogwaardige systeemgerichte analyses en integrale informatiebeelden kunnen worden gemaakt over criminele systemen die een bedreiging (kunnen gaan) vormen voor de Nederlandse rechtsstaat.

² TK Vergaderjaar 2017–2018, 29 911, nr. 167